

K 200. výročí narození skladatele

Giuseppe Verdi (1813–1901)

Ernani

Příběh lásky, cti a boje o moc!

Opera o čtyřech jednáních z roku 1844

Libreto Francesco Maria Piave (1810–1876) podle tragédie

Victora Huga (1802–1885) *Hernani, ou l'Honneur castillan*

(*Hernani aneb Kastilská čest*) z roku 1830

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	TOMÁŠ BRAUNER
DIRIGENT	TOMÁŠ BRAUNER / JAN ŠRUBAŘ
REŽIE	MARIÁN CHUDOVSKÝ
SCÉNA	JAROSLAV VALEK
KOSTÝMY	PETER ČANECKÝ
POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE	IGOR VEJSADA
SBORMISTR	JURIJ GALATENKO
DRAMATURGIE	DANIEL JÄGER

Osoby a obsazení:

Ernani, bandita	Luciano Mastro / Branko Robinšak / Gianluca Zampieri
Don Carlo, španělský král	Aleš Jeniš / Jakub Kettner
Don Ruy Gomez de Silva, španělský grand	Martin Gurbal' / Bogdan Kurowski
Elvira, jeho neteř a snoubenka	Frédérique Friess / Olga Romanko / Jana Šrejma Kačirková
Giovanna, její chůva	Anna Nitrová / Erika Šporerová
Don Riccardo, králův podkoní	Ondřej Koplík / Václav Morys
Jago, podkoní Dona Ruye Gomeze de Silva	Jaroslav Kosec / Václav Živný

Dále účinkuje sbor a orchestr opery NDM

– koncertní mistři Vladimír Liberda a Petr Kupka

Uvádíme v italském originále s českými titulky

Premiéry 10. a 12. října 2013 v 18.30 hodin

v Divadle Antonína Dvořáka

Asistentka režie	Bohuslava Kráčmarová
Asistent dirigenta	Jan Novobilský
Vedoucí hudební přípravy	Jana Hajková
Hudební příprava	Ivana Hotárková
	Jan Novobilský
Inspicientka	Bohuslava Kráčmarová
Text sleduje	Hana Navrátilová
České titulky	Marie Kronbergerová
	Daniel Jäger
Obsluha titulků	Jarmila Šebková
Tajemnice opery	Alena Golatová
Produkce	Valerie Hendrychová
Technický šéf	Stanislav Muntág
Jevištní mistrři	Jan Benek, Radim Duraj
Mistr osvětlení	Radko Orenič
Mistr zvuku	Otakar Mlčoch
Mistrová vlásenkárny	Eva Celarková
Mistrová garderoby	Růžena Mauerová
Mistrová rekvizit	Alexandra Václavíková
Šéf výpravy	David Bazika
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen	Barbora Macháčová
Vedoucí výroby kostýmů	Eva Janáková

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM

Technolog – Martin Dušek, mistr čalounické dílny – Petr Missig, mistr malířsko-kašéřské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Jaroslav Kocourek, mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM

Mistrová dámské krejčovny – Iva Koplová, mistrová pánské krejčovny – Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková

OBSAH OPERY

První jednání – Bandita

Loupežnická banda se utábořila v horách v Aragonii. Bandité popíjejí a opěvují nezávislý život. Jejich vůdce Ernani je zavržený šlechtic, jehož otce, aragonského vévodu, zabil člen španělské královské rodiny. Ernani vypráví, že jeho milá Elvira má být provdána za svého pěstouna a strýce, vévodu Dona Ruye Gomeze de Silva. Ernani a jeho druzi se rozhodnou, že Elviru unesou.

Elvira na Silvově hradě toužebně očekává milovaného Ernaniho, s nímž chce sdílet osud bandity. Avšak místo očekávaného milence si do Elviřiných komnat vynutí vstup přestrojený španělský král Carlo a vyznává jí lásku. Elvira by však jej i sebe raději zabila, než aby jeho city opětovala. Vtom se objeví Ernani. V Carlovi pozná vraha svého otce a vyzývá ho na souboj. Náhle přichází sám vévoda de Silva, jenž je odhodlán s oběma vetřelci a rivaly rovněž bojovat. Když je odhalena králova pravá totožnost, Silva prosí o odpuštění. Král jeho prosby vzápětí vyslyší, protože potřebuje jeho podporu při volbě za císaře Svaté říše římské. Ernanimu rovněž dává milost, ten ji ale odmítá a uprchne.

Druhé jednání – Host

Elvira naoko vyhověla Silvovu slibu, že se za něj provdá. Zatímco sluhové připravují svatbu, prosí jakýsi poutník o přijetí. Silvův rod byl vždy vyhlášen pohostinstvím, a tak ani Silva neváhá a neznámého cizince přijme. Když vstoupí Elvira ve svatebních šatech, odloží poutník svůj plášť. Je to Ernani, který se domnívá, že Elvira zradila jeho lásku. Život pro něj ztratil smysl a žádá po Silvovi, aby jej vydal králi. Silva však odmítne. Jednou poskytnuté právo hosta pro něj znamená zákon. Silva poté spěchá, aby své sídlo zabezpečil před blížícími se královskými oddíly. Elvira sdělí Ernanimu, že se k ní donesla zpráva o jeho smrti a ke svatbě se Silvou svolila jen proto, aby se pak u oltáře dýkou probodla. Smířený Ernani Elviru obejmě, když se nečekaně vrátí Silva a při pohledu na smířený pár přísahá pomstu. Král Carlo mezitím žádá o vstup do zámku, neboť tuší, že se v něm skrývá vzbouřenec Ernani. Silva svého soka hluboce nenávidí, čest mu však brání hosta vydat. Carlo tuší, že Silva Ernaniho chrání, a hrozí mu muče-

ním. Silva zůstává neoblomný a Carlo tedy odvede Elviru jako rukojmí. Věří, že si tím vydání Ernaniho vynutí. Silva se chce poté s Ernanim vypořádat a vyzve ho na souboj. Ernani jej ale přesvědčí, aby se společně postavili proti králi. Ernaniho život ale přesto zůstane v Silvových rukou. Jako zástavu předává Silvovi roh a přísahá, že ukončí svůj vlastní život, jakmile na něj Silva zatroubí.

Třetí jednání – Dobrotivost

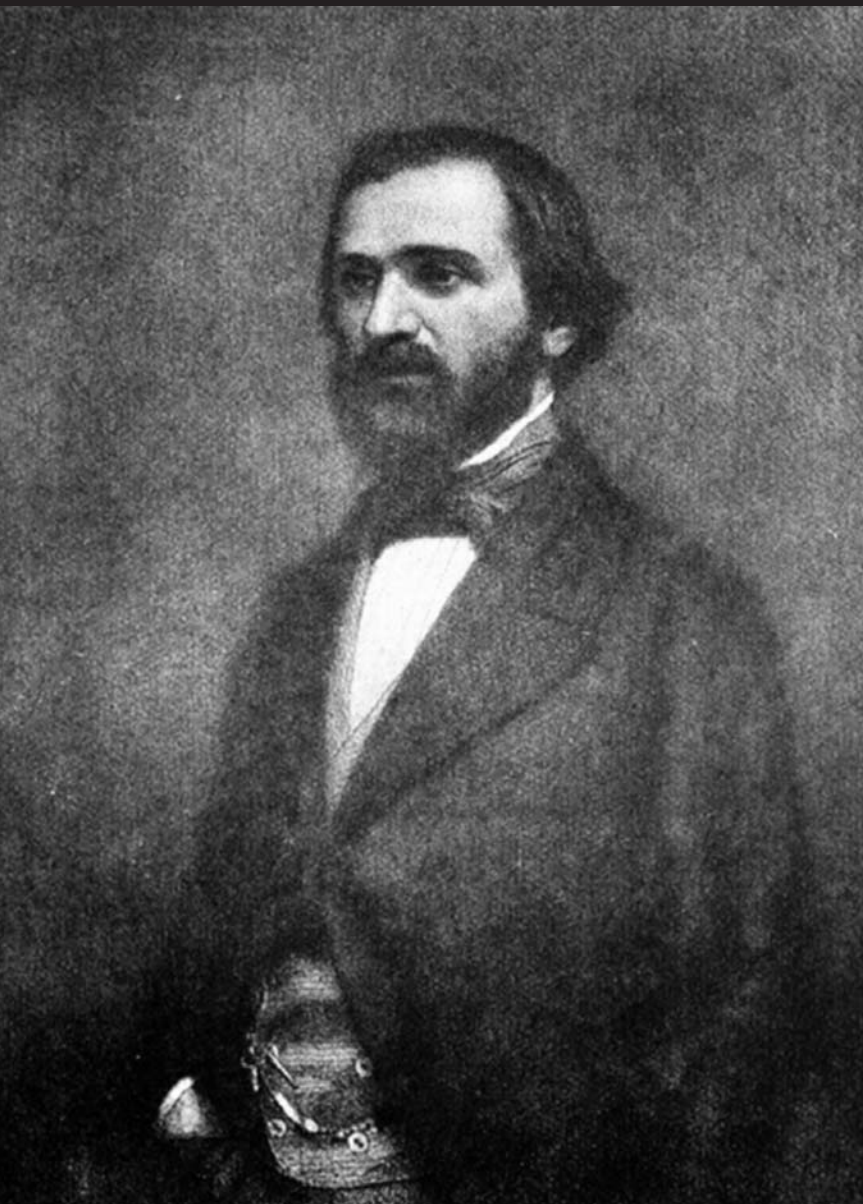
Zatímco němečtí kurfiřti volí v dómu v Cáchách nového císaře, čeká Carlo v úkrytu v kryptě s ostatky Karla Velikého na skupinu spiklenců, kteří se zde údajně mají domluvit na jeho zavraždění. Carlo lamentuje o svém dosavadním životě a hledá sílu pro císařské úkoly, jež na něj zřejmě čekají. Objeví se spiklenci, mezi nimi také Silva a Ernani. Los určí, že Carla má zabít Ernani. Silva marně prosí, aby právo na pomstu bylo přenecháno jemu. Tři dělové rány ohlašují, že byl Carlo právě zvolen císařem. Jako císař Karel V. se nyní postaví spiklencům a označuje, že je čeká tvrdý trest. Na Elviřinu přímlovu a podle vzoru Karla Velikého jim však velkoryse odpouští.

Čtvrté jednání – Masky

Ernani smí opět nosit vévodský titul a slaví ve svém paláci svatbu s Elvirou. Pozdě v noci jsou na terase paláce konečně sami. V tom zazní z dálky zvuk Silvova rohu. Ernani posílá zděšenou Elviru pryč a staví se tváří v tvář svému sokovi, který přichází s maskou na tváři. Po chvíli ji snímá a vyžaduje po Ernanim, aby splnil svůj slib. Ernani ho žádá o chvíli štěstí s Elvirou na konci svého nešťastného života. Silva je však neoblomný. Objevuje se Elvira a ani její prosby nepomáhají. Ernani se probodne a umírá v jejím náručí.

Ernani – přebal partitury

Giuseppe Verdi v 60. letech devatenáctého století

GIUSEPPE VERDI (1813–1901)

Giuseppe Verdi se narodil 10. října 1813 v chudé rodině ve vesničce Le Roncole v tehdejším italském Vévodství Parma a Piacenza. Jeho prvním učitelem hudby byl místní farář, který jej naučil hrát na varhany. Chlapcova výrazného hudebního talentu si brzy povšiml Antonio Barezzi, obchodník z blízkého Busseta, který se také stal jeho prvním mecenášem. V roce 1832 jej dokonce přivedl k přijímacím zkouškám na milánskou konzervatoř. Verdi je sice úspěšně složil, nebyl ale přijat (údajně pro vysoký věk). Nakonec ale v Milaně zůstal a studoval soukromě kontrapunkt u Vincenza Lavignyho, žáka Giovanniho Paisiella a cembalisty významné operní scény Teatro alla Scala. V roce 1836 se oženil s dcerou svého mecenáše Margheritou Barezzi a následně se stal ředitelem hudební školy v Bussetu a zároveň dirigentem místního orchestru. Následující léta pro něj byla tragická. Jeho dvě malé děti záhy po sobě zemřely a v roce 1840 zemřela i jejich matka. Sílu a naději Verdi našel v soustavné kompoziční práci – jeho první opera *Oberto, conte di San Bonifacio* (*Oberto, hrabě ze San Bonifacia*) byla provedena v milánské La Scale 17. listopadu 1839. Byla hrána celkem čtrnáctkrát, což byl v té době na neznámého skladatele velký úspěch. Tehdejší impresáριο divadla Bartolomeo Merelli Verdimu proto nabídl smlouvu na dvě další opery. První z nich, *Un giorno di regno* (*Jeden den králem*) ale u publika totálně propadla. Verdi tehdy vážně uvažoval, že opustí dráhu operního skladatele, a stáhne se do ústraní. Obrovský úspěch jeho další opery *Nabucco*, uvedené v roce 1842, ale tento jeho záměr zcela zvrátil. Z Verdiho se doslova přes noc stal uznávaný skladatel a miláček publika. Při zkouškách se navíc poprvé setkal s krásnou sopranistkou Giuseppinou Strepponiou (první představitelkou náročné role Abigaille), která se později stala jeho druhou manželkou. Po roce 1842 Verdi složil v rychlém sledu řadu dalších operních děl: *I Lombardi alla prima crociata* (*Lombardané na první křížácké výpravě*, 1843), *Ernani* (1844), *I due Foscari* (*Dva Foscariové*, 1844), *Giovanna d'Arco* (*Johanka z Arku*, 1845), *Alzira* (1845), *Attila* (1846) nebo *Macbeth* (1847). Ve věku třiceti čtyř let byl již uznávaným skladatelem a jeho opery se hrály nejen po celé Itálii, ale na všech tehdejších světových scénách. Přátelil se s významnými osobnostmi milánské společnosti a byl zván do významných šlechtických salonů. Jeho další opery *I masnadieri* (*Loupežníci*, 1847) a *Il corsaro* (*Korzár*, 1848) sice nebyly tak

úspěšné, bouří nadšení ale vzbudila hned jeho další opera *La battaglia di Legnano* (*Bitva u Legnana*, 1849). Vznikla v roce italského povstání a byla jeho věrným obrazem. Strhující operní sbory rozněcovaly v posluchačích vlastenecké nadšení – Verdi se stal symbolem Itálie osvobozující se z rakouské nadvlády a lid ho nazýval „*maestro della rivoluzione*“. Jeho jméno bylo dokonce psáno jako vítězné heslo prvního krále sjednocené Itálie: V.E.R.D.I. – Vittorio Emanuele Re D' Italia. Verdi se také stal poslancem prvního italského parlamentu a na žádost hraběte Camilla Cavoura, prvního ministerského předsedy sjednocené Itálie, složil *Hymnus národů* určený pro slavnostní otevření Světové výstavy v Londýně v roce 1862. Poté následovalo nejpłodnější a také nejslavnější období jeho života. Složil řadu oper, z nichž většina je dodnes součástí světového operního repertoáru: *Luisa Miller* (1849), *Stiffelio* (1850), *Rigoletto* (1851), *La traviata* (1853), *Il trovatore* (*Trubadúr*, 1853), *Les vêpres siciliennes* (*Sicilské nešpory*, 1855), *Simon Boccanegra* (1857), *Un ballo in maschera* (*Maškarní ples*, 1859) a *La forza del destino* (*Síla osudu*, 1862). Na francouzská libreta přepracoval pro Paříž operu *Macbeth* (1865) a ve stylu velké francouzské opery zkomponoval operu *Don Carlos* (1867). V souvislosti s Verdiho tvorbou je často citováno otevření Suezského průplavu v roce 1869. Ve skutečnosti byla při otevření nové operní budovy v Káhiře několik dní před slavnostním otevřením průplavu uvedena Verdiho opera *Rigoletto*. Slavná Verdiho opera *Aida* měla v Káhiře světovou premiéru až po odeznění prusko-francouzských válečných konfliktů 24. prosince 1871. Verdi byl také velkým obdivovatelem a přítelem italského národního básníka a spisovatele Alessandra Manzoniho. Když v květnu roku 1873 Manzoni ve věku osmdesáti devíti let zemřel, navrhl Verdi starostovi Milána, že složí *Rekviem* (*Messa da Requiem*) na Manzoniho počest. Toto dílo bylo poté poprvé provedeno v kostele San Marco v Miláně u příležitosti prvního výročí Manzoniho úmrtí. Verdi zde nezapřel vskutku výsostného operního skladatele. Od vyjádření hlubokého žalu přešel k vrcholným dramatickým scénám.

Poté následovalo poměrně dlouhé období zdánlivé nečinnosti trvající až do roku 1887. V této době vznikla pouze důkladná revize opery *Simon Boccanegra* (1881) a přepracování *Dona Carlose* z formy velké francouzské opery do stylu opery italské (1884). Verdi poté uchvátil celý hudební svět svými dvěma posledními díly komponovanými podle dramatických předloh Williama Shakespeara. Nejprve to

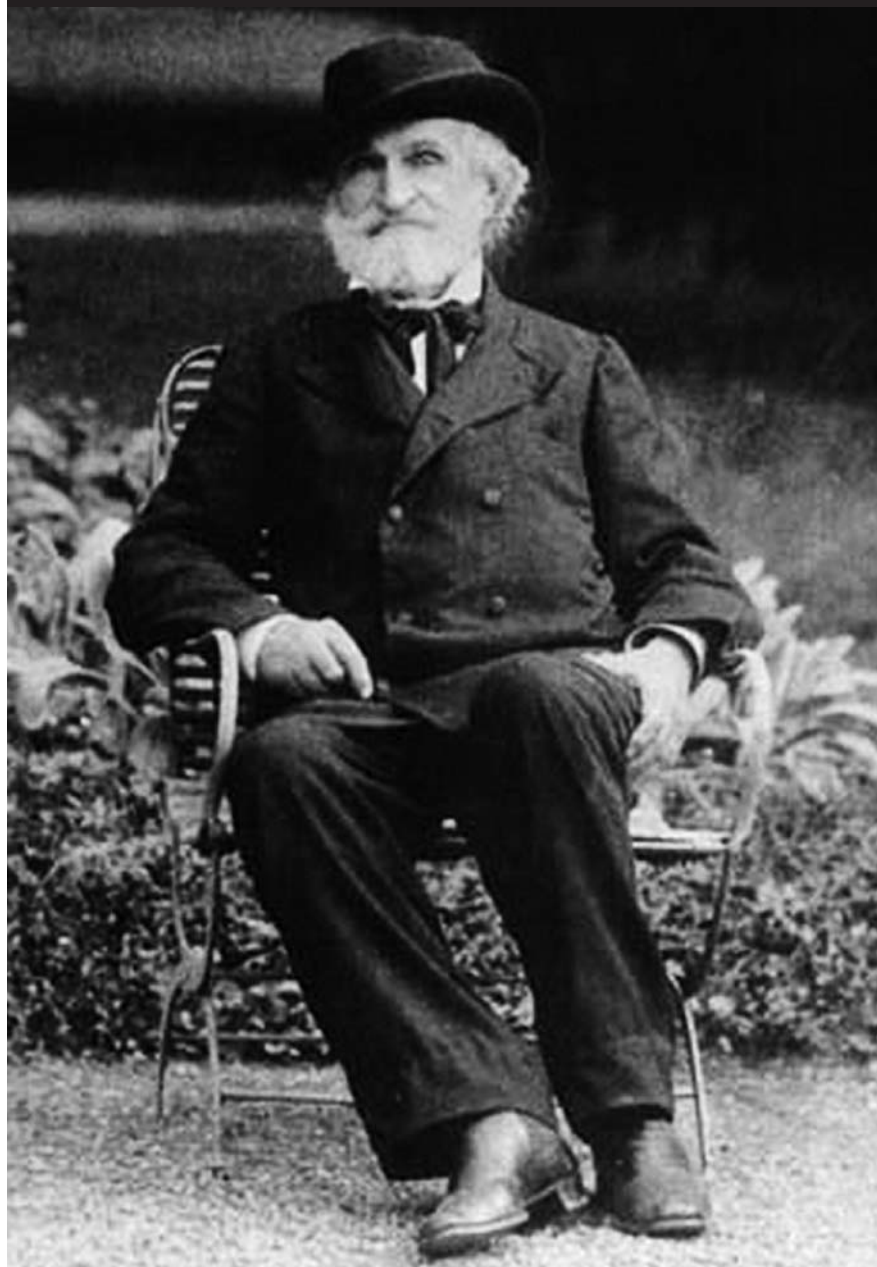

Verdiho rodiště

Verdiho druhá manželka Giuseppina Strepponiová

byla opera *Otello*, poprvé uvedená v milánské La Scale v roce 1887, a o šest let později *Falstaff*. Byla to díla dokonalého dramatického charakteru, která prokázala schopnost téměř osmdesátiletého skladatele promluvit soudobým hudebním jazykem. I ve svém stáří tak Verdi stále převyšoval své současníky. Skladatelskou pouť poté Verdi příznačně uzavřel třemi skladbami na nadčasové texty – *Stabat Mater*, *Te Deum* a *Ave Maria*. Verdiho žena Giuseppina zemřela v roce 1897, skladatel ji následoval 27. ledna 1901. Jeho pohřeb se stal mimořádnou událostí mezinárodního významu. Arturo Toscanini tehdy na jeho počest řídil devítisetčlenný ansámbl hudebníků z celé Itálie, kteří zpívali slavný sbor z opery *Nabucco*.

A stylized, handwritten signature of Giuseppe Verdi in black ink. The signature is enclosed within a large, horizontal oval loop, with the name 'Verdi' written in a cursive script across the middle.

Giuseppe Verdi na sklonku života

Milánská La Scala v polovině devatenáctého století

OPERNÍ TVORBA GIUSEPPA VERDIHO

OBERTO, CONTE DI SAN BONIFACIO

/Oberto, hrabě ze San Bonifacia/

Opera o dvou jednáních, libreto Temistocle Solera podle staršího libreta od Antonia Piazzy

Světová premiéra 17. listopadu 1839, Milán, Teatro alla Scala

UN GIORNO DI REGNO, OSSIA IL FINTO STANISLAO

/Jeden den králem aneb Falešný Stanislav/

Melodramma giocoso o dvou jednáních, libreto Felice Romani podle komedie Alexandre-Vincenta Pineux Duvala *Le faux Stanislas* (*Falešný Stanislav*) z roku 1809

Světová premiéra 5. září 1840, Milán, Teatro alla Scala

NABUCCO

Opera o čtyřech jednáních, libreto Temistocle Solera, podle dramatu Augusta Aniceta-Bourgeoise a Francise Cornua *Nabuchodonosor* z roku 1836

Světová premiéra 9. března 1842, Milán, Teatro alla Scala

I LOMBARDI ALLA PRIMA CROCIATA

/Lombardané na první křížácké výpravě/

Dramma lirico o čtyřech jednáních, libreto Temistocle Solera podle stejnojmenné básně Tommasa Grossiho z roku 1826

Světová premiéra 2. února 1843, Milán, Teatro alla Scala

ERNANI

Dramma lirico o čtyřech jednáních, libreto Francesco Maria Piave podle dramatu Victora Huga *Hernani, ou l'Honneur castillan* (*Hernani aneb Kastilská čest*) z roku 1830

Světová premiéra 9. března 1844, Benátky, Teatro La Fenice

I DUE FOSCARI /Dva Foscariové/

Opera o třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave podle stejnojmenného dramatu lorda Byrona z roku 1821

Světová premiéra 3. listopadu 1844, Řím, Teatro Argentina

GIOVANNA D'ARCO /Johanka z Arku/

Dramma lirico o prologu a třech jednáních, libreto Temistocle Solera
podle dramatu Friedricha Schillera *Die Jungfrau von Orléans*
(*Dívka z Orléans*) z roku 1801

Světová premiéra 15. února 1845, Milán, Teatro alla Scala

ALZIRA

Opera o prologu a dvou jednáních, libreto Salvatore Cammarano
podle Voltairovy tragédie *Alzire, ou les Américains* (*Alzira aneb
Američané*) z roku 1736

Světová premiéra 12. srpna 1845, Neapol, Teatro San Carlo

ATTILA

Opera o prologu a třech jednáních, libreto Temistocle Solera a Francesco Maria Piave podle dramatu Zachariase Wernera *Attila, König der Hunnen* (*Attila, král Hunů*) z roku 1809

Světová premiéra 17. března 1846, Benátky, Teatro La Fenice

MACBETH

Opera o čtyřech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
a Andrea Maffei podle stejnojmenné tragédie Williama Shakespeara
z roku 1606

Světová premiéra 14. března 1847, Florencie, Teatro della Pergola

I MASNADIERI /Loupežníci/

Opera o čtyřech jednáních, libreto Andrea Maffei
podle stejnojmenného dramatu Friedricha Schillera z roku 1781
Světová premiéra 22. června 1847, Londýn, Her Majesty's Theatre

JÉRUSALEM

Grand-opéra o čtyřech jednáních, libreto Alphonse Royer
a Gustave Vaez

Francouzská verze opery *I Lombardi alla prima crociata*
Premiéra 26. listopadu 1847, Paříž, Salle „Le Peletier“

IL CORSARO /Korzár/

Opera o třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
podle stejnojmenné básně lorda Byrona z roku 1814
Světová premiéra 25. října 1848, Terst, Teatro Grande

Cedule k prvnímu uvedení *La traviata*
v benátském divadle La Fenice (1853)

LA BATTAGLIA DI LEGNANO /Bitva u Legnana/

Opera o čtyřech jednáních, libreto Salvatore Cammarano
podle dramatu Josepha Meryho *La bataille de Toulouse*
(*Bitva u Toulouse*) z roku 1836

Světová premiéra 27. ledna 1849, Řím, Teatro Argentina

LUISA MILLER

Opera o třech jednáních, libreto Salvatore Cammarano
podle dramatu Friedricha Schillera *Kabale und Liebe* (*Úklady
a láska*) z roku 1782

Světová premiéra 8. prosince 1849, Neapol, Teatro San Carlo

STIFFELIO

Opera o třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
podle dramatu Émila Souvestra a Eugène Bourgeoise *Le pasteur,
ou L'Evangile et le foyer* (*Pastor aneb Evangelium a rodinný krb*)
z roku 1849

Světová premiéra 16. listopadu 1850, Terst, Teatro Grande

RIGOLETTO

Opera o třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
podle historického dramatu Victora Huga *Le roi s'amuse*
(*Král se baví*) z roku 1832

Světová premiéra 11. března 1851, Benátky, Teatro La Fenice

IL TROVATORE /Trubadúr/

Opera o čtyřech jednáních, libreto Salvatore Cammarano
a Leone Emanuele Bardare podle stejnojmenného dramatu
Antonia Gracii Gutiérreza z roku 1836

Světová premiéra 19. ledna 1853, Řím, Teatro Apollo

LA TRAVIATA

Opera o třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
podle dramatu Alexandra Dumase ml. *La Dame aux camélias*
(*Dáma s kaméliemi*) z roku 1852

Světová premiéra 6. března 1853, Benátky, Teatro La Fenice

LES VÊPRES SICILIENNES | **I VESPRI SICILIANI**

/Sicilské nešpory/

Opera o pěti jednáních, libreto Eugene Scribe a Charles Duveyrier
podle vlastní divadelní hry *Le Duc d'Albe* (*Vévoda z Alby*) z roku 1838

Světová premiéra 13. června 1855, Paříž, Opéra (francouzská
verze); 26. prosince 1855, Parma, Teatro Regio (italská verze)

SIMON BOCCANEGRA

Opera o prologu a třech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
a Giuseppe Montanelli podle stejnojmenného dramatu Antonia
Gracii Gutiérreza z roku 1843

Světová premiéra 12. března 1857, Benátky, Teatro La Fenice

AROLD

Opera o čtyřech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
Revidovaná verze opery *Stiffelio* se zcela novým čtvrtým aktem
Světová premiéra 16. srpna 1857, Rimini, Teatro Nuovo

UN BALLO IN MASCHERA /Maškarní ples/

Opera o třech jednáních, libreto Antonio Somma
podle dramatu Eugène Scribe *Gustave III, ou Le bal
masqué* (*Gustav III. aneb Maškarní ples*) z roku 1833
Světová premiéra 17. února 1859, Řím, Teatro Apollo

LA FORZA DEL DESTINO /Síla osudu/

Opera o čtyřech jednáních, libreto Francesco Maria Piave
podle dramatu Angela de Saavedry *Don Alvaro o La Fuerza
del Sin* (*Don Alvaro aneb Síla osudu*) z roku 1835,
se scénou upravenou podle divadelní hry Friedricha Schillera
Wallensteins Lager (*Valdštejnův tábor*)

přeložené Andreem Maffei, revidovanou verzi v roce 1869 upravil
Antonio Ghislanzoni

Světová premiéra 10. listopadu 1862, Kamenné divadlo,
Petrohrad

DON CARLOS

Opera o pěti jednáních, libreto Joseph Méry a Camille Du Locle podle dramatu Friedricha Schillera *Don Carlos, Infant von Spanien* (*Don Carlos, infant španělský*) z roku 1787

Světová premiéra 11. března 1867, Paříž, Opéra (francouzská pětiaktová verze); 10. ledna 1884, Milán, Teatro alla Scala (italská čtyřaktová verze); 26. prosince 1886, Modena, Teatro Municipale (italská pětiaktová verze)

AIDA

Opera o čtyřech jednáních, libreto Antonio Ghislanzoni podle scénáře autorů Camilla Du Locle a Augusta Marietta Světová premiéra 24. prosince 1871, Káhira, Dar Elopera Al Misria

OTELLO

Opera o čtyřech jednáních, libreto Arrigo Boito podle tragédie Williama Shakespeara *Othello, or the Moor of Venice* (*Othello, benátský Maur*) z roku 1603 Světová premiéra 5. února 1887, Milán, Teatro alla Scala

FALSTAFF

Commedia lirica o třech jednáních, libreto Arrigo Boito podle komedie *The Merry Wives of Windsor* (*Veselé paničky windsorské*) a scén ze hry *Henry IV. (Jindřich IV.)* Williama Shakespeara Světová premiéra 9. února 1893, Milán, Teatro alla Scala

Premiéra *Aidy* v Káhiře (1871)

PRVNÍ ETAPA VERDIHO TVORBY – „revoluční“ skladatel

Pro první etapu operní tvorby Giuseppe Verdiho jsou charakteristická zejména díla, která měla apelovat na lid v souvislosti s tehdejší hnutím za svobodu a národní jednotu Itálie (tzv. Risorgimento). K tomuto typu oper patří i *Ernani*, premiérováný pouhé dva roky po Verdiho „zlovomém“ *Nabuccovi*. Skladatelova díla z tohoto období se až na několik výjimek nestala tradiční součástí světového operního repertoáru, nicméně se – byť velmi vzácně – na scéně objevují i v současnosti a dokumentují tak Verdiho tvůrčí vývoj a svědčí i o jeho velké melodické invenci. V jeho raných operách se objevuje mnoho krásné hudby, najdeme v nich mohutné sbory, efektní arie i působivé ansámblы. Je to také období skladatelova obrovského tvůrčího nasazení, kdy Verdi vytvořil – počínaje již zmíněným *Nabuccem* – třináct operních děl, tedy polovinu svého hudebně-dramatického odkazu. Kromě komponování musel v té době vyjednávat s operními scénami a nakladateli a bojovat s cenzurou, které nebyl po chuti bojovný, doslova revoluční duch jeho děl. Prakticky všechen svůj čas skladatel trávil prací, postupně se dostavovala období únavy, beznaděje, přicházely i chvíle, kdy byl odhodlán zcela zanechat tvorby. Verdi sice zažil v letech 1842–1851 řadu neúspěchů, ale nakonec se stal miláčkem publika a vpravdě národním skladatelem, hudebním symbolem Risorgimenta. Mezi jeho operami z té doby se sice neobjevuje otevřeně politické dílo na současné téma, Verdi si ale vybíral příběhy (často náměty z historie), které obsahovaly osvobozenecké a vlastenecké ideje, jež však vnímaví diváci plně přijímali jako reakci na aktuální politické dění v oblasti Apeninského poloostrova. Typickými operami s „revolučními“ myšlenkami z tohoto raného Verdiho období je zejména již zmíněný *Nabucco* s proslulým sborem Židů *Va, pensiero, sull'ali dorate...* (*Leť myšlenko na zlatých křídlech...*), který se stal tajnou národní hymnou Italů. V následující opěře *Lombardané* (1843) lze podobné myšlenky vysledovat v Lombardany vlasteneckém osvobození Božího hrobu, naopak v *Ernanim* (1844) jsou tato témata spojena zejména s titulní postavou bandity povstaleho proti králi a také v revolučním sboru spiklenců „*Si ridesti il Leon di Castiglia...*“ („*Probudil se lev kastilský...*“). Téma osvobození nalezneme také v opěře *Jana z Arku* (1845) a to zejména v její titulní postavě bojující v čele francouzského vojska proti Angličanům. Zcela nepokrytě jsou vlastenecké i osvobozené

Jedna z historických divadelních cedulí oznamující představení Verdiho *Nabucca* v milánské La Scale

ideje vyjádřeny v operě *Attila* (1846), a to bojem Římanů proti hunské expanzi. Podobně se tyto ideje projevují v operě *Macbeth* (1847), kde jsou vyjádřeny odporem proti uzurpátorovi trůnu (mj. ve sboru skotských uprchlíků v úvodu čtvrtého jednání). A konečně uvedme i operu *Bitva u Legnana* (1849), která zaznamenala bouři nadšení, a to díky samotnému názvu opery, který označuje střetnutí, v němž byla 29. května 1176 u Legnana poražena tzv. Lombardskou ligou (seskupení severoitalských městských komun) vojska Svaté říše římské vedená císařem Fridrichem I. Barbarossou.

Z hlediska hudebního stylu Verdi v první etapě své tvorby rozvíjí tradici italské opery, vytvořenou jemu bezprostředně předcházejícím trojhvězdným skladatelů – Gioachinem Rossinim, Vincenzem Bellinim a Gaetanem Donizettim. Jedná se o typ číslové opery s členěním na árie, ansámblu a sbory. Tuto tradici Verdi dovršuje v proslulé trojici oper z let 1851–1853 (*Rigoletto*, *Trubadúr* a *La traviata*). V dalších svých dílech tuto tradici překonává a pokračuje v hledání dalšího směru své vlastní cesty k hudebnímu dramatu, prokomponovanému opernímu útvaru, které vrcholí v jeho pozdních dílech (*Don Carlos*, *Aida*, *Otello* a *Falstaff*).

RISORGIMENTO

– boj za svobodu a národní jednotu Itálie

Od středověku byla Itálie, která v dobách Římské říše tvořila jeden celek, rozdělena na řadu státních útvarů. Případně byla ovládána sousedními zeměmi a tento stav trval prakticky až do devatenáctého století. Významně byla mapa Itálie pozměněna až v letech 1796–1814 v souvislosti s napoleonským vpádem – část Itálie byla přímo připojena k Francii a následně byly na italském území vytvářeny státní útvary (republiky a monarchie) rovněž v úzké vazbě k Napoleonovi. Po jeho porážce byl Vídeňským kongresem (1814–1815) obnoven v zásadě přednapoleonský stav a Itálie byla nadále roztržštěnou. Oproti stavu před rokem 1796 však celou severovýchodní oblast Itálie ovládlo Rakousko a jeho Habsbursko-Lotrinská dynastie. Drželo jednak Lombardii a Benátsko, ale také Sardinsko-piemontské království, a získalo i území někdejší Janovské republiky. A právě Sardinsko-piemontské království se stane státem, který bude základem budoucí sjednocené Itálie. I když byla Itálie za napoleonských válek v podstatě pod napoleonskou nadvládou, pronikaly sem s Francouzi revoluční myšlenky, založené na ideálech svobody, občanské rovnosti a ústavní (konstituční) vlády. V té době vyrostla v Itálii i nová společenská elita, orientovaná na národní myšlenky. Po Vídeňském kongresu bylo zahájeno hnutí, jehož cílem bylo sjednocení země – tzv. risorgimento (z italského *ri* – „znovu“ a *sorgere* – „vzejít“), které trvalo cca od roku 1815 do roku 1861 (vznik Italského království), respektive až do roku 1870, kdy byl k Itálii připojen i Řím a jeho okolí. Hnutí zpočátku nebylo úspěšné, ve třicátých letech ale dostalo nový náboj v souvislosti se založením hnutí Mladá Itálie, jehož zakladatelem byl proslulý italský politik Giuseppe Mazzini (1805–1872). První fáze risorgimenta poté vyvrcholila v letech 1848–1849 první válkou za nezávislost. Revolucionáři však byli poraženi a v Itálii byly nadále uplatňovány autoritářské režimy. Ke sjednocení Itálie poté došlo až v letech 1859–1861 (období 1859–1860 je označováno jako druhá válka za nezávislost). Ke sjednocovacímu úsilí Sardinsko-Piemontského státu se připojila Francie a společně se podařilo porazit Rakousko, které ovládalo sever Itálie. Výsledkem bylo v roce 1859 připojení Lombardska k Sardinsko-Piemontskému království a v roce 1860 k němu byly připojeny i Parma, Modena a Toskánsko. O rok později bylo ustaveno Italské království, v roce 1866 Rakousko postoupilo v tzv. třetí válce za nezávislost Benátsko a v roce 1870 bylo získáno Lazio včetně Říma. Po první světové válce byla k Itálii připojena ještě další území – oblast jižních Tyrol a oblast Terstu.

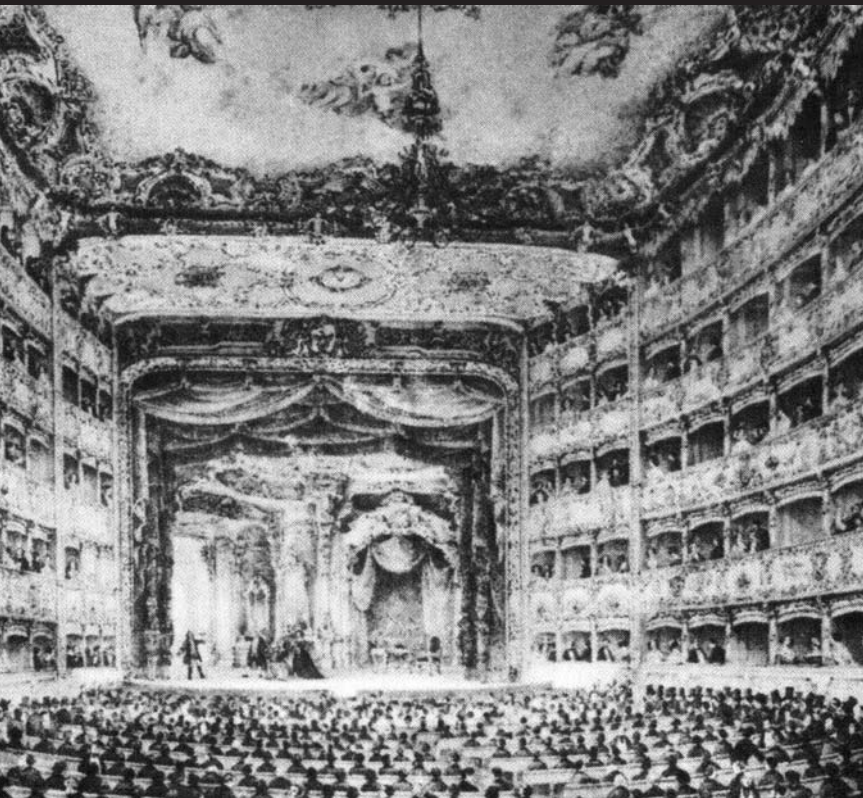

Divadelní cedule k prvnímu uvedení opery *Ernani* v Benátkách (1844)

K VERDIHO OPEŘE ERNANI

Po obrovském milánském úspěchu oper *Nabucco* a *Lombardané* se na Verdiho obrátila s žádostí o napsání opery řada divadel. Skladatel byl v té době natolik rozhněván nedbalým vedením La Scaly v osobě impresária Bartolomea Merelliho, že nakonec uzavřel smlouvu s hrabětem Mocenigou, ředitelem benátského divadla La Fenice. Dal ale jasně najevo, že novou operu dodá pouze za předpokladu, že slíbených dvanáct tisíc rakouských lir obdrží ihned po prvním, nikoli po třetím představení, jak navrhlo benátské divadlo. Verdi měl totiž v živé paměti fiasko s prvním (a zároveň posledním) milánským představením své opery *Jeden den králem* a nechtěl již podobou situaci opakovat. Kromě dalších náležitostí požadoval i právo na výběr vlastního libretisty i pěvců pro jednotlivé role. Dalším krokem po dosažení finální dohody byl výběr námětu, což určitou dobu trvalo. Verdiho zaujalo hned několik látek: uvažoval například o zpracování Byronova *Korzára*, nakonec ale od tohoto záměru upustil, protože v ansámblu nebyl k dispozici vhodný barytonista pro hlavní roli. Přemýšlel také o opeře pojednávající o benátském klanu Foscariů, cenzoři se však obávali negativních reakcí ze strany potomků rodiny. Oba tyto náměty ale Verdi později stejně použil ve svých operách *Korzár* a *Dva Foscariové*. Kmenový básník a inspicient benátského divadla Francesco Maria Piave mu jednoho dne předložil libreto *Cromwell* podle hry Victora Huga, pro které se skladatel – po dlouhé úvaze – nakonec rozhodl. Při jednom formálním setkání koncem srpna roku 1843 se hrabě Mocenigo před Verdim letmo zmínil o jiném Hugově úspěšném dramatu z roku 1830 s názvem *Hernani*. Skladatel se s ním v zápětí seznámil a hned počátkem září Mocenigovi napsal: „Ach, kdybychom tak mohli udělat raději toho *Hernaniho*, bylo by to úžasné. Víím, že pro básníka by to znamenalo obrovské starosti, já bych se ale snažil mu to všemožně vynahradit. Nemusel by udělat nic jiného, než text zestručnit a zhustit; děj už je hotový, a je to skutečně ohromné divadlo. Hned zítra podrobně napíšu Piavemu a vyložím všechny scény z *Hernaniho*, které považuji za vhodné“. Verdi poté libretistovi předložil své podněty. Na Hugově hře ho přitahovala zejména její romantická nálada a téma zápasu mezi láskou a ctí. Piave nebyl touto změnou vůbec nadšen a domníval se, že operu podle hry *Hernani* nebude možné z cenzurních důvodů uvést. Vedení divadla ale koncept schválilo a libretistovi nabídlo i finanční kompen-

Interiér benátského divadla La Fenice ve 40. letech devatenáctého století

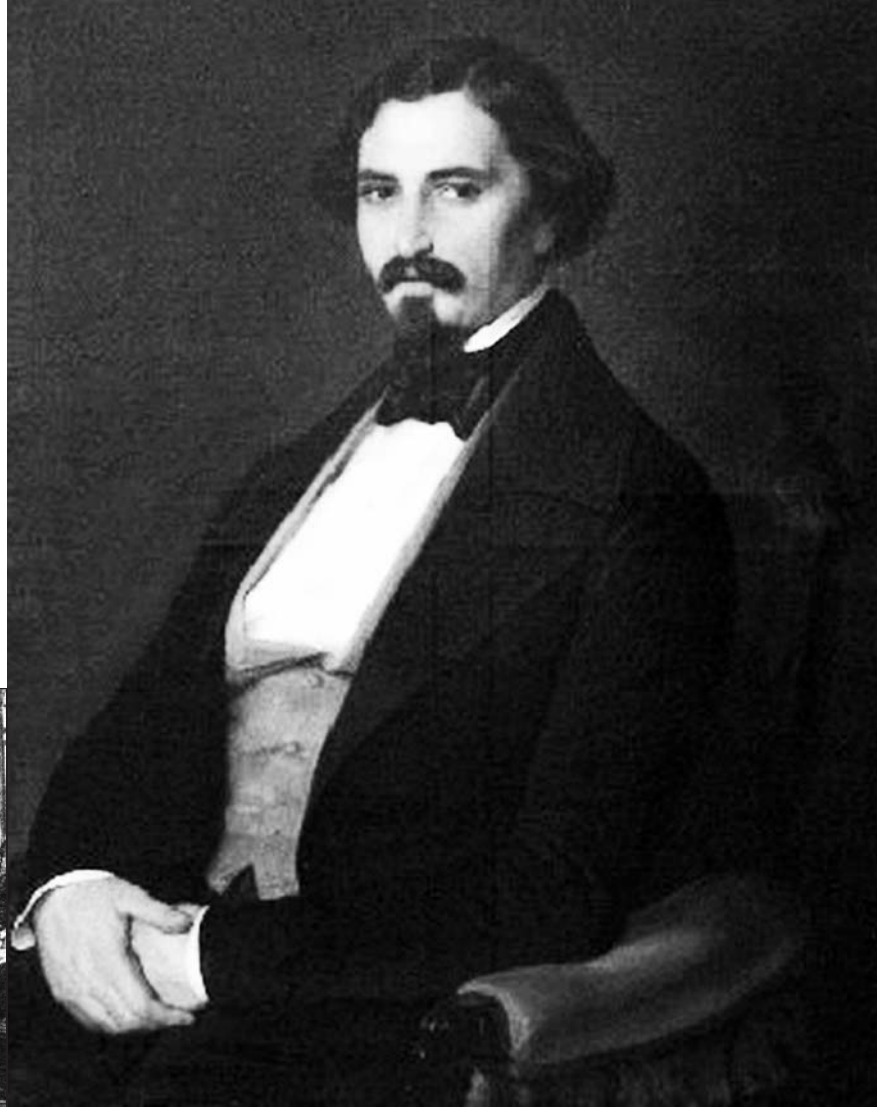
zaci. S postupem času se ukázalo, že vznikající opera – ještě s původně zamýšleným názvem *Don Ruy Gomez de Silva* – čím dále tím více odráží jedinečný charakter Hugova konfliktem lásky a cti protkaného dramatu. Ačkoli Verdi původně souhlasil, že part Ernaniho napíše „na tělo“ v Benátkách angažované altistce Carolině Vietti, rozhodl se v průběhu kompozice pro tenor. Nakonec však přece jen vyslyšel prosby vedení divadla a koncem října se zdálo, že čtyři hlavní hlasy v jeho nové opeře budou soprán (Elvira), kontraalt (Ernani), tenor (Don Carlo) a baryton (de Silva). Avšak poté, co libreto schválila benátská cenzura, se Verdi rozhodl neustoupit a nakonec prosadil své – soprán, tenor, baryton a bas. Sezóna 1843–44 byla v La Fenice zahájena v prosinci 1843 představením Verdiho *Lombardanů*, které ale dopadlo katastrofálně, a to zejména vinou špatného výkonu tenoristy Domenica Contiho. Jelikož měl tento pěvec nastudovat také Ernaniho, Verdi dal divadlu ultimátum: buď on sám odstoupí od smlouvy, anebo divadlo obsadí do titulní role jeho nové opery osvědčeného Carla Guasca. Divadlo na tuto podmínku přistoupilo a připravám světové premiéry již nestálo nic v cestě. Verdi převzal kontrolu nad všemi stránkami díla včetně zhuštění rozvláklé pětiaktové hry do čtyř kratších operních jednání. Skladatelovo přání mít na starosti každý aspekt výsledné opery naznačuje skutečnost, že měl pravomoc rozhodovat o tom, jakou váhu přisoudit textu a hudbě, v závislosti na „významu“ děje. Světová premiéra opery *Ernani* se uskutečnila 9. března 1844 pod taktovkou Gaetana Marese v následujícím pěveckém obsazení: Carlo Guasco (Ernani), Antonio Superchi (Don Carlo), Antonio Selva (Don Ruy Gomez de Silva), Sophie Löwe (Elvira), Laura Saini (Giovanna), Giovanni Lanner (Don Riccardo) a Andrea Bellini (Jago). Byl to Verdiho obrovský triumf. Jeho sláva záhy prudce stoupla a překročila i hranice Itálie. Tato opera přinesla nové úvahy o ustálených formách italské opery, zejména vyvolala diskuzi o možnosti rozšíření a obohacení árie a duetu, spolu s pružnějším přístupem k hudebním sekvencím, které drží pohromadě lyrické pasáže. Verdi zde předvedl svůj rostoucí smysl pro výraznější rétoriku hudebního dramatu a stále větší kontrolu nad dynamikou celých jednání místo pouhých čísel. V tomto ohledu se třetí jednání této opery vyznačuje působivou úrovní soudržnosti, která se zřídka kdy vyskytuje v operách celé první poloviny devatenáctého století. *Ernani* byl dříve či později uváděn všude, kde se hrála italská opera. Ne všechno však probíhalo hladce: v důsledku Hugova nesouhlasu si první

představení v Paříži v divadle Théâtre des Italiens v roce 1846 vyžádalo změnu názvu na *Il Proscritto* (*Psanec*) a také změnu jmen postav. Podobně se zachovala také divadla v některých dalších městech, protože jména Victor Hugo a *Hernani* přece jen evokovala revoluci. V Palermu byla v roce 1845 opera přejmenována na *Elvira d'Aragona* a v Mesině v roce 1847 na *Il proscritto ossia Il corsaro di Venezia* (*Psanec aneb Benátský korzár*). Všude se ale toto dílo setkávalo s nadšeným přijetím publika a v průběhu několika let bylo uvedeno nesčetněkrát prakticky po celé Evropě. Na našem území zazněl *Ernani* poprvé 15. prosince 1849 (německy) ze scény Stavovského divadla. *Ernani* byl Verdiho nejoblíbenější operou až do doby, kdy jeho místo v žebříčku popularity převzal v roce 1853 *Trubadúr*. V roce 1903 se také stal vůbec první operou, která se dočkala kompletní zvukové nahrávky.

Po představení v divadle La Fenice v Benátkách

První představitel Ernaniho Carlo Guasco (1813–1876)

Scéna z Verdiho opery *Ernani*

VERDIHO ERNANI V KONTEXTU SVĚTOVÉ OPERNÍ TVORBY*

	1840	Gaetano Donizetti: <i>La fille du régiment</i> (Dcera pluku) Saverio Mercadante: <i>La vestale</i> (Vestálka)
Giuseppe Verdi: <i>Un giorno di regno, ossia il finto Stanislao</i> (Jeden den králem aneb Falešný Stanislav)		Gaetano Donizetti: <i>La favorite</i> (Favoritka)
	1841	Gaetano Donizetti: <i>Adelia</i>
Giuseppe Verdi: <i>Nabucco</i>	1842	Gaetano Donizetti: <i>Linda di Chamounix</i> Richard Wagner: <i>Rienzi</i> Michail Ivanovič Glinka: <i>Ruslan a Ludmila</i> Albert Lortzing: <i>Der Wildschütz</i> (Pytlák)
	1843	Richard Wagner: <i>Der fliegende Holländer</i> (Bludný Holandan) Gaetano Donizetti: <i>Don Pasquale</i>
Giuseppe Verdi: <i>I Lombardi alla prima crociata</i> (Lombardané na první křížácké výpravě)		Gaetano Donizetti: <i>Maria di Rohan</i> Giovanni Pacini: <i>Medea</i>
	1844	Gaetano Donizetti: <i>Caterina Cornaro</i>
GIUSEPPE VERDI: ERNANI Giuseppe Verdi: <i>I due Foscari</i> (Dva Foscariové)		Friedrich von Flotow: <i>Alessandro Stradella</i>
Giuseppe Verdi: <i>Giovanna d'Arco</i> (Johanka z Arku)	1845	Albert Lortzing: <i>Undine</i> (Undina) Richard Wagner: <i>Tannhäuser</i>
Giuseppe Verdi: <i>Alzira</i>		
Giuseppe Verdi: <i>Attila</i>	1846	Albert Lortzing: <i>Der Waffenschmied</i> (Zbrojř)
Giuseppe Verdi: <i>Macbeth</i> Giuseppe Verdi: <i>I masnadieri</i> (Loupežníci)	1847	Friedrich von Flotow: <i>Martha</i>
Giuseppe Verdi: <i>Jérusalem</i>		
	1848	Gaetano Donizetti: <i>Poliuto</i>
Giuseppe Verdi: <i>Il corsaro</i> (Korzár)		
Giuseppe Verdi: <i>La battaglia di Legnano</i> (Bitva u Legnana)	1849	Otto Nicolai: <i>Die lustigen Weiber von Windsor</i> (Veselé paničky windsorské) Giacomo Meyerbeer: <i>Le prophète</i> (Prorok) Adolphe Adam: <i>Le toréador</i> (Toreador)
Giuseppe Verdi: <i>Luisa Miller</i>		
	1850	Robert Schumann: <i>Genoveva</i> (Jenovéfa) Ambroise Thomas: <i>Le songe d'une nuit d'été</i> (Sen noci svatojánské) Richard Wagner: <i>Lohengrin</i>
Giuseppe Verdi: <i>Stiffelio</i>		

* Ve výčtu je uveden výběr operních děl v roce jejich světové premiéry.

Francesco Maria Piave v 60. letech devatenáctého století

LIBRETISTA OPERY ERNANI

Francesco Maria Piave (1810–1876)

Narodil se na ostrově Murano u Benátek v době Italského království, které bylo pod přímou vládou Napoleona Bonaparta. Přes dvacet let psal libreta pro nejlepší operní skladatele své doby. Nebyl však pouze libretistou, ale také novinářem a překladatelem. Po řadu let působil také jako inspicient benátského divadla La Fenice, později byl angažován rovněž v milánské La Scale. Jeho nejlepší texty vzešly ze spolupráce s Giuseppem Verdim – napsal libreta k operám *Ernani*, *Dva Foscariové*, *Attila*, *Macbeth*, *Korzár*, *Stiffelio*, *Rigoletto*, *La traviata*, *Simon Boccanegra* a *Síla osudu*. Poté, co Verdi přijal v roce 1870 zakázku na operu *Aida*, Piave měl rovněž připravovat libreto. Byl ale raněn mozkovou mrtvicí, ochrnul a nemohl mluvit. Verdi poté finančně podporoval celou jeho rodinu. Navrhl dokonce vydat album populárních skladeb známých skladatelů, které mělo být prodáváno v Piaveho prospěch. Verdiho nejlepší libretista zemřel v roce 1876 v Miláně ve věku šedesáti pěti let a byl pohřben na Cimitero Monumentale di Milano.

První vydání libreta opery *Ernani*

NAHRÁVKY VERDIHO OPERY ERNANI /výběr/

AUDIO

• 1960 – dirigent Fernando Previtali /LIVE/

Mario Del Monaco (Ernani), Margherita Roberti (Elvira), Ettore Bastianini (Don Carlo), Nicola Rossi-Lemeni (Silva), Athos Cesarini (Don Riccardo), Anna Di Stasio (Giovanna), Mario Rinaudo (Jago)

Orchestra e Coro del Teatro di San Carlo di Napoli
Melodram CDM 270100 [2CD]; Premiere Opera Ltd. CDNO 1723-2 [2CD] (2005)

• 1967 – dirigent Thomas Schippers

Carlo Bergonzi (Ernani), Leontyne Price (Elvira), Mario Sereni (Don Carlo), Ezio Flagello (Silva), Fernando Iacopucci (Don Riccardo), Júlia Hamari (Giovanna), Hartje Mueller (Jago)
RCA Italiana Opera Orchestra and Chorus

RCA Victor RCA Victor RE 5572-5574 [3LP] (1968), RCA «Red Seal» RL 42866 [3LP] (1979), RCA GD 86503 [2CD] (1988), Lyrica LRC 010 42 [2CDS]

• 1982 – dirigent Riccardo Muti /LIVE/

Plácido Domingo (Ernani), Mirella Freni (Elvira), Renato Bruson (Don Carlo), Nicolai Ghiaurov (Silva), Gianfranco Manganotti (Don Riccardo), Jolanda Michieli (Giovanni), Alfredo Giacomotti (Jago)
Orchestra e Coro del Teatro alla Scala

EMI SLS 1435843 [3LP] (1984); EMI La Voce del Padrone 3C 143584-3 [3LP] (1984), EMI CDS 7 47083-8 [3CD] (1985); EMI 381884-2 [2CD] (2007)

• 1987 – dirigent Richard Bonyng

Luciano Pavarotti (Ernani), Joan Sutherland (Elvira), Leo Nucci (Don Carlo), Paata Burchuladze (Silva), Richard Morton (Don Riccardo), Linda McLeod (Giovanna), Alastair Miles (Jago)
Welsh National Opera Chorus and Orchestra

Decca 421 412-2 [2CD] (1998); Decca 475 7008 [2CD] (2005)

• **1991 – dirigent Giuliano Carella /LIVE/**

Vincenzo La Scola (Ernani), Daniela Dessi (Elvira), Paolo Coni (Don Carlo), Michele Pertusi (Silva), Diego Cossu (Don Riccardo), Marina Giorgio (Giovanna), Riccardo Ristori (Jago)
Orchestra internazionale d'Italia, Bratislava Chamber Chorus
Nuova Era NE 7028-7029 [2CD];
Nuova Era 223303 [2CD] (2008)

• **2005 – dirigent Antonello Allemandi /LIVE/**

Marco Berti (Ernani), Susan Neves (Elvira), Carlo Guelfi (Don Carlo), Giacomo Prestia (Silva), Samuele Simoncini (Don Riccardo), Alessandro Svab (Jago), Nicoletta Zanini (Giovanna)
Orchestra e Coro del Teatro Regio di Parma
Dynamic CDS 496/1-2 [2CD] (2006)

VIDEO

• 1982 – dirigent Riccardo Muti /LIVE/

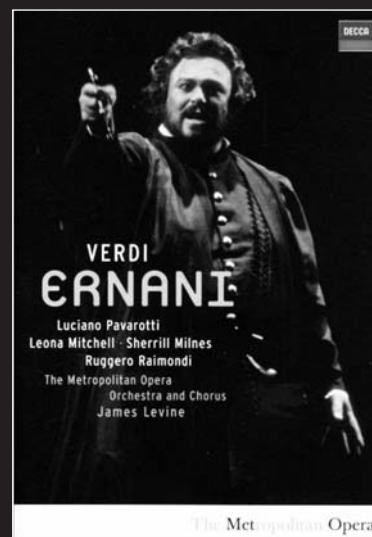
Plácido Domingo (Ernani), Mirella Freni (Elvira),
Renato Bruson (Don Carlo), Nicolai Ghiaurov (Silva),
Gianfranco Manganotti (Don Riccardo), Jolanda Michieli
(Giovanna), Alfredo Giacomotti (Jago),
Orchestra e Coro del Teatro alla Scala
DVD Warner Music Vision 4509 99213 2 (2004);
Kultur D 2033 (2005)

• 1983 – dirigent James Levine /LIVE/

Luciano Pavarotti (Ernani), Leona Mitchell (Elvira),
Sherrill Milnes (Don Carlo), Ruggero Raimondi (Silva),
Charles Anthony (Don Riccardo), Jean Kraft (Giovanna),
Richard Vernon (Jago)
Orchestra and Chorus of the Metropolitan Opera
DVD Decca 074 3228 (2007), DG 001086309
(+Il trovatore +Un ballo in maschera) [3DVD] (2008)

• 2005 – dirigent Antonello Allemandi /LIVE/

Marco Berti (Ernani), Susan Neves (Elvira), Carlo Guelfi (Don
Carlo), Giacomo Prestia (Silva), Samuele Simoncini (Don Ric-
cardo), Alessandro Svab (Jago), Nicoletta Zanini (Giovanna)
Orchestra e Coro del Teatro Regio di Parma
DVD Dynamic 33496 (2007)

Karel V. ještě jako mladík

HISTORICKÝ KONTEXT OPERY ERNANI

Historickou postavou je v opeře Don Carlos (1500–1558) – španělský král Karel I., později i římsko-německý císař (Karel V.). Do počátku šestnáctého století došlo k postupnému sjednocení Pyrenejského poloostrova, kde kromě Portugalska existovaly dva státní útvary – Kastilie (zde vládla v letech 1474–1504 Isabela Kastilská) a Aragonie (zde vládl v letech 1479–1516 Isabelin manžel Ferdinand Aragonský). Dcerou těchto katolických veličenstev a dědičkou obou trůnů byla Johana, zvaná Šílená (1479–1555), jež byla provdána za Filipa I. Sličného z dynastie Habsburků (od roku 1504 společně s ním vládla v Kastilii). Když roku 1506 Filip Sličný zemřel, Johana se zhroutila a vládu převzal její otec. Po jeho smrti v roce 1516 se chopil vlády v Aragonii i v Kastilii výše zmíněný Don Carlos, jenž je jako Karel I. považován za prvního krále Španělska. Jeho nástup na trůn zakončil politické sjednocení na Pyrenejském poloostrově – mimo Španělska zůstalo jen Portugalské království a zvláštní postavení měla Andorra. Titul král Španělska však oficiálně užíval až jeho syn a nástupce Filip II. (1556–1598), jenž je jednou z hlavních postav Verdiho opery *Don Carlo*, v níž se objevuje i zjevení ducha jeho otce v podobě mnicha. Na počátku Karlovy vlády se ve Španělsku proti němu zvedla vlna nevole. V roce 1520 vypukla tzv. válka kastilských komunit. Jednalo se o povstání kastilských měst v čele s Toledem proti Karlovi a jeho správě. Povstalci vytvořili tzv. Svatou juntou komunit, k níž se připojila řada kastilských měst, včetně hlavního města Valladolidu. Povstalci protestovali proti Karlovu absolutismu a i jeho nizozemským rádcům. Žádali odstranění cizinců ze správy země, řádné svolání stavovského shromáždění, rozšíření městských samospráv a zákaz vývozu zlatých mincí za hranice. Za vládkyni Španělska prohlásili povstalci Johanu Šílenou. Povstání postupně nabylo protišlechtického charakteru, což vedlo k tomu, že šlechta přešla na stranu krále. V bitvě u Villalaru v dubnu 1521 utrpěli povstalci v čele s Juanem de Padillou tvrdou porážku a on sám a další vůdci povstalců byli zajati a popraveni. V příštím roce pak bylo povstání definitivně potlačeno. V lednu 1519 zemřel Karlův děd, císař Svaté říše římské Maxmilián I. Habsburský (otec Filipa Sličného). Téhož roku se konala volba nového císaře (nikoliv však v Cáchách, jak se uvádí v opeře *Ernani*, ale ve Frankfurtu), kde byl Karel jednomyslně kurfiřty zvolen za císaře. V příštím roce – 23. října 1520 – byl v Cáchách korunován. Nástupcem Karla V. v císařské funkci se stal Ferdinand, ve vládě ve Španělsku pak již zmíněný Filip II.

PROFILY INSCENÁTORŮ

TOMÁŠ BRAUNER

– hudební nastudování, dirigent

Studoval hru na hoboj a dirigování na pražské Státní konzervatoři a v roce 2005 absolvoval Hudební fakultu Akademie múzických umění, obor dirigování. Následovala studijní stáž na vídeňské Universität für Musik und darstellende Kunst. V roce 2004 se zúčastnil dirigentských kurzů ve Vratislavi pod vedením prof. Kurta Masura. V roce 2010 se stal laureátem Mezinárodní dirigentské soutěže Dimitrise Mitropoulose v Aténách a přijal post hlavního hostujícího dirigenta Plzeňské filharmonie. Tuto pozici také zastává od roku 2006 v Českém národním symfonickém orchestru.

Od září 2013 je šéfdirigentem Plzeňské filharmonie.

Tomáš Brauner se velmi intenzivně věnuje opeře. V roce 2008 debutoval ve Státní opeře Praha představením Verdiho *Otella* a od té doby zde diriguje mnoho titulů (Massenetova *Dona Quichotta*, Rossiniho *Lazebníka sevillského*, Pucciniho *Bohému* a *Tosku*, Verdiho *Nabucca*, Mozartovu *Kouzelnou flétnu* a dosud naposled v roce 2012 koncertní provedení *Mignon* Ambroise Thomase, jež se setkala s výborným ohlasem publika a kritiky). Ve Státní opeře Praha též nastudoval balet *Giselle* Charlese Adolfa Adama.

Od roku 2007 pravidelně spolupracuje také s Národním divadlem moravskoslezským v Ostravě a Divadlem J. K. Tyla v Plzni, kde diriguje

například Mozartova *Dona Giovanniho*, Čajkovského *Pannu orleánskou*, Dvořákova *Jakobína*, Pucciniho *Turandot*, *Adrianu Lecouvreur* od Francesca Cilei nebo Smetanova *Tajemství*. V ostravské opeře nově nastudoval Verdiho *Nabucca* (2011), Gounodovu operu *Romeo a Julie* (2012) a Čajkovského *Labutí jezero*, v plzeňské opeře pak Ponchielliho *La Giocondu* s Evou Urbanovou v titulní roli (2012) nebo Gounodova *Fausta*.

Tomáš Brauner pravidelně spolupracuje se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Pražskou komorní filharmonií, Südwestfalen Philharmonie, Janáčkovou filharmonií Ostrava, aténským Orchestra of Colours, Pražským komorním orchestrem, Komorní filharmonií Pardubice, Filharmonií Bohuslava Martinů Zlín, Moravskou filharmonií Olomouc, Severočeskou filharmonií Teplice aj.

Hostoval též na významných festivalech, jako například Mezinárodní hudební festival Bad Kissingen, Pražské jaro, MHF Janáčkovy Hukvaldy, MHF Janáček - Luhačovice, MHF Smetanova Litomyšl, MHF Český Krumlov, MHF Struny podzimu aj.

V září 2007 vystoupil v Moskvě se Státním orchestrem moskevského rozhlasu a předními sólisty Mariinského a Velkého divadla. V dubnu 2008 dirigoval Janáčkovu *Její pastorkyni* v Palacio de Bellas Artes v Mexico City. V zahraničí se Tomáš Brauner představil dále například na turné s Českým národním symfonickým orchestrem nebo s Plzeňskou filharmonií ve Španělsku, ve Velké Británii, s Pražskou komorní filharmonií v Jižní Koreji, s Janáčkovou filharmonií Ostrava v Itálii či s Českou komorní filharmonií v Německu.

www.tomasbrauner.com

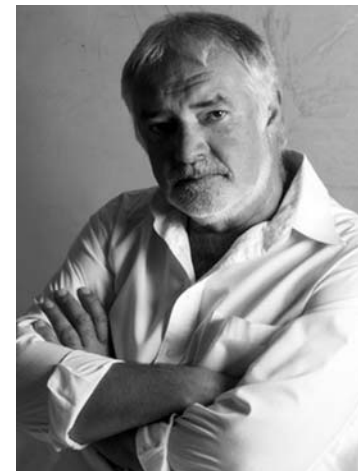

JAN ŠRUBAŘ

– dirigent

Vystudoval brněnskou JAMU, po absolutoriu působil v opeře Divadla Jozefa Gregora Tajovského v Banské Bystrici, od roku 1981 je dirigentem ostravské opery. Nastudoval zde desítky operních titulů – například *Oberona* (Carl Maria von Weber), *Prodanou nevěstu* (Bedřich Smetana), *Johanku z Arku* a *Rigoletta* (Giuseppe Verdi), *Sedláka kavalíra* (Pietro Mascagni), *Komedianty* (Ruggero Leoncavallo), *Její pastorkyni* (Leoš Janáček), *Židovku* (Fromental Halévy); *Kouzelnou flétnu* a *Così fan tutte* (Wolfgang Amadeus Mozart), *Vlaštovku* (Giacomo Puccini) nebo *Kominička* (Benjamin Britten). Pravidelně diriguje i tituly baletní – například *Labutí jezero* a *Louskáčka* (Petr Iljič Čajkovskij).

MARIÁN CHUDOVSKÝ

– režie

Narodil se v roce 1959 v Banské Bystrici. Operní režii studoval na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě u doc. Branislava Krišky. Působil jako režisér a dramaturg (1984–88) a umělecký šéf (1986–88) opery Státního divadla Košice. Dále působil jako umělecký šéf Opery SND v Bratislavě (1988–89), umělecký šéf a režisér Státní opery v Banské Bystrici (1991–1993), režisér zpěvohry Nové scény v Bratislavě (1993–1996), režisér televize Markíza (1996–2002) a ředitel Opery SND v Bratislavě (2002–2006). V současné době je generálním ředitelem Slovenského národního divadla. Kromě zmíněných souborů režíroval v Komorní opeře v Bratislavě, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v Národním divadle v Praze, v Janáčkově opeře Národního divadla Brno a také ve Vest Norges Opera Bergen. Dosud vytvořil více než šedesát operních a operetních inscenací. Jeho režie byly uvedeny na festivalech v Německu, Rakousku, Maďarsku, Švýcarsku a Japonsku. Kromě divadelní práce pravidelně spolupracuje jako režisér a scenárista se Slovenskou televizí; některá jeho televizní díla byla uvedena na významných evropských festivalech (Zlatá Praha, Grand Prix d'Italia, Cannes). V Opeře SND inscenoval Verdiho *Rigoletta* (1987), *La traviatu* (1992), *Macbetha* (2003) a *Dva Foscariové* (2010), Cیلëovu *Adrianu Lecouvreur* (1989), Čajkovského *Pannu orleánskou* (2001), Bizetovu *Carmen* (2002), operetu Franze Lehára *Veselá vdova*, Mascagniho *Sedláka kavalíra*, Leoncavallovy *Komedianty* (2006) nebo Musorgského *Borise*

Godunova (2008). Mezi jeho další profilové operní inscenace je možné zařadit: Dvořák – *Čert a Káča* (SD Košice 1984, ND Praha 1990, 2003), Donizetti – *Nápoj lásky* (SD Košice 1986), Verdi – *Dva Foscariové* (SD Košice 1987), Janáček – *Příhody lišky Bystroušky* (SD Košice 1988), Britten – *Zneuctění Lukrecie* (KO Bratislava 1988), Donizetti – *Favoritka* (SO Banská Bystrica 1992), Offenbach – *Hoffmannovy povídky* (SD Ostrava 1992), Mascagni – *Sedlák kavalír* a Leoncavallo – *Komedianti* (SO Banská Bystrica 2000), Smetana – *Braniboři v Čechách* (JO ND Brno 2004), Saint-Saëns – *Samson a Dalila* (ND Praha 2006), Smetana – *Hubička* (ND Praha 2007), Donizetti – *Lucie z Lammermooru* (SD Košice 2009) nebo Bizet – *Carmen* (NDM Ostrava 2010).

JAROSLAV VALEK

– scéna

V roce 1983 absolvoval studium scénografie a kostýmního výtvarnictví na VŠMU v Bratislavě (pedagogové – prof. L. Purkyňová, prof. L. Vychodil a prof. O. Šujan). Již v průběhu studií spolupracoval se Slezským divadlem v Opavě, kde poté působil v letech 1983–1985 jako šéf výpravy. V roce 1985 přijal angažmá jako scénograf a šéf výpravy v martinském divadle a poté působil v letech 1998–2002 v Městském divadle Žilina. V současné době je uměleckým šéfem výpravy ve Státní opeře v Banské Bystrici. Podílel se na více než 200 inscenacích na Slovensku i v zahraničí. Je držitelem ocenění za scénografii udělovaného v rámci přehlídky Májová divadelná Nitra za díla *Mariša*, *Ovce a vlci* a *Ej, Ďurko, Ďurko (Jánošík)*. V Srbsku získal cenu za scénografii (*Mítve duše – Narodno pozorište Zrenjanin*), byl nominován na cenu DOSKY za scénu k inscenaci *Anna Kareninová* (SND). V roce 2011 byl spoluautorem koncepce a autorem výtvarného řešení slovenské expozice na světové výstavě scénografie Pražské Quadriennale. V současnosti zastává také funkci místopředsedy profesní organizace slovenských scénografů PRO SCENA a pedagogicky působí na Akademii umění v Banské Bystrici.

PETER ČANECKÝ

– kostýmy

Vystudoval na Divadelní fakultě bratislavské VŠMU obor scénografie a kostýmní návrhářství u profesorů Ludmily Purkyňové a Oty Šujana. V roce 1983 absolvoval, načež nastoupil své první divadelní angažmá v Divadle Jozefa Gregora Tajovského ve Zvoleni. V letech 1988–1990 působil jako výtvarník na bratislavské Nové scéně. Zde spolupracoval především s režisérem Ondrejem Šulajem například na inscenacích Šulajovy adaptace Majakovského *Ledové sprchy*, *Purpurového ostrova* Michaila Bulgakova či hry maďarského autora Schwajdy *Svatá rodina*. Pro režiséra Lubomíra Vajdičku vytvořil výpravu k jeho režii hry Carla Goldoniho *Vzhůru na letní byt* a pro Vladimíra Strniska k *Nebezpečným vztahům* Christophera Hamptona. Po roce 1990 absolvoval zahraniční studijní pobyty na Academia Minerva v holandském Groningenu a na Nottingham Trent University ve Velké Británii, v roce 2004 pak na Mikkeli Polytecnic ve Finsku. V roce 1990 začal učit scénickou a kostýmní tvorbu na Divadelní fakultě VŠMU, kde se v roce 1998 habilitoval a v roce 2006 stal profesorem. Od roku 2007 je vedoucím katedry. Mezi jeho pedagogické desatero patří „*schopnost najít smysl pro nesmysl*“. Doménou Petra Čaneckého jsou především kostýmy. Počet inscenací, pro něž navrhl kostýmy a současně, jak je jeho zvykem, velice pečlivě dbal o jejich realizaci, se blíží ke třem stům. Je častým spolupracovníkem Slovenského národního divadla v Bratislavě. Z významných inscenací posledního období na první slovenské scéně jmenujme například Molièrova *Misantropa* v režii Vladimíra Strniska, inscenaci titulu *Popel a vášně* Christophera Hamptona anebo Čechovovy *Tři sestry* v režii

Romana Poláka. V Opeře Slovenského národního divadla pravidelně spolupracuje s režisérem Mariánem Chudovským, pro nějž navrhl kostýmy například do inscenací Bizetovy *Carmen*, Verdiho *Macbetha* a *Traviaty* či Musorgského *Borise Godunova*. Ve Štúdiu L + S se poprvé setkal s tvorbou Neila Simona jako spolupracovník režiséra Jakuba Nvoty při inscenaci *Co zůstalo z lásky* (u nás hrané pod názvem *Drobečky z perníku*) a s režisérem Ondrejem Spišákem se podílel na inscenaci Štepkova *Generála* v Radošinském naivním divadle. Peter Čanecký je rovněž častým spolupracovníkem režiséra Romana Poláka. V současnosti jde například o inscenace Čechovových *Tří sester* a zejména o mimořádně úspěšnou dramaturgii *Anny Kareniny* Lva Nikolajeviče Tolstého. Za kostýmní výpravu k této inscenaci obdržel Peter Čanecký v září 2009 prestižní cenu DOSKY 2009. Tímto vyznamenáním byla výtvarná činnost Petera Čaneckého oceněna již počtvrté. Poprvé to byly DOSKY 1997 za kostýmy pro inscenaci hry Alexandra Nikolajeviče Ostrovského *Les* v Divadle Astorka Korzo '90 a posléze DOSKY 2006 za výtvarné řešení kostýmů pro inscenaci Čechovova *Ivanova* v Slovenském komorním divadle v Martině (obě inscenace režíroval Roman Polák). Cena DOSKY 2008 mu byla udělena za kostýmy k inscenaci Romana Poláka *Piargy*. V sezóně 2010/2011 navrhl scénou i kostýmy pro baletní verzi Čajkovského *Oněgina*, kterou s baletním souborem SND nastudoval režisér a choreograf Vasilij Medveděv. V martinském divadle se můžeme s kostýmy Petra Čaneckého rovněž setkat v inscenaci hry *Neznámý* slovenského autora Júlia Barč-Ivana v režii Jána Sládečka. Pro téhož režiséra vytvořil kostýmy do inscenace hry slovenského klasika Jána Palárika *Inkognito* v Divadle Jána Palárika v Trnavě. V Divadle Andreja Bagara v Nitře spolupracoval s režisérem Lubomírem Vajdičkou na inscenacích komedie anglického autora Alana Ayckbourny *Šťastné a veselé* a „divadelní“ komedie Michaela Frayna *Sardinky na scéně, prosím!* (u nás známé pod titulem *Bez roucha*) a na autorské inscenaci režiséra Romana Poláka *Piargy*. Peter Čanecký je častým hostem na českých jevištích. Připomeňme si inscenaci Claudelova *Saténového střevíčku* v pražském Národním divadle v režii Romana Poláka, pro kterou navrhl kostýmy. Dále je významná jeho spolupráce s režisérem Ivanem Rajmontem – inscenace Shakespearova *Cymbelina* anebo hry rakouského Artura Schnitzlera *Duše krajina širá*, které byla na Pražském divadelním festivalu německého jazyka udělena Cena Max 2006. Pro balet ND

Praha navrhl kostýmy k inscenaci baletu *Isidora Duncan*, který na hudbu Petra Maláska vytvořil choreograf Libor Vaculík v režii Jozefa Bednárika, a pro operní soubor ND Praha kostýmy k inscenacím Saint-Saënsovy opery *Samson a Dalila* a ke Smetanově *Hubičce* (obě v režii Mariána Chudovského).

Ve Státní opeře Praha spolupracoval s režisérem Petrem Kracikem jako kostýmní výtvarník na inscenaci *Vivat opereta!*, v Divadle J. K. Tyla v Plzni na baletní podobě Mozartovy *Kouzelné flétny* (režie a choreografie Ján Ďurovčík) a na baletní inscenaci Igora Holováče *Pro-métheus*, v pražském Divadle Na Jezerce s režisérem Vladimírem Strniskem na inscenaci hry Bengta Ahlforse *Paní plukovníková* a s režisérem Jakubem Nvotou na inscenaci Boccacciova *Dekameronu* v Městském divadle Zlín. Pro Emila Horvátha vytvořil scénu a kostýmy do komedie argentinského autora Eduarda Rovnera *Vrátila se jednou v noci*, která je úspěšně uváděna na jevišti Městského divadla Brno. V roce 1997 obdržel Cenu za nejlepší kostýmy na Mezinárodním filmovém festivalu Zlatý vítěz v Moskvě (film *Albert Albert* režiséra Jaro Riháka).

IGOR VEJSADA

– pohybová spolupráce

Tanečník a choreograf, absolvent brněnské konzervatoře (1975), moskevské stáže na MACHU – Baletní akademii Velkého divadla v Moskvě (1975–76) a bratislavské VŠMU (1995). Jako sólista Národního divadla v Brně nastudoval řadu rolí (například Benvolio a Merkutio – *Romeo a Julie*, Armen – *Gajané*, Šaman – *Svěcení jara*, Puk – *Sen noci svatojánské*, Šašek – *Labutí jezero*, *Popelka*) a účastnil se domácích i mezinárodních soutěží. Poté působil v Györsském baletu (Maďarsko) ve dvouletém angažmá u choreografa a šéfa baletu Ivana Markó. Po návratu do Brna založil v brněnském baletu skupinu New Ballet Brno (1990–1991), se kterou realizoval současnou autorskou tvorbu v úzké spolupráci se slovenským výtvarníkem a scénografem, akademickým malířem Jozefem Bubákem (*Sen* – Richard Strauss, *Rhapsody in Blue* – George Gershwin, *Ulity* – Leoš Janáček). V roce 1992 přijal angažmá v Kibbutz Contemporary Dance Company v Izraeli a dva roky poté v baletu Národního divadla v Mannheimu u šéfa baletu a choreografa Philippa Talarda, se kterým dodnes spolupracuje. Hostoval téměř po celé Evropě i v zámoří, zúčastnil se festivalů v USA, Austrálii, Číně a Japonsku. V Maďarsku a Izraeli získal interpretační, choreografické i manažerské zkušenosti. Rozšířil si taneční optiku a získal řadu kontaktů, které přivedl do Ostravy i se svým tvůrčím potenciálem, jenž byl evidentní například v dramaturgické proměně zdejšího baletního souboru, v jehož čele stál sedmnáct let (1996–2013). Nyní v něm působí jako choreograf a baletní a taneční repetitor.

Choreografie – *Tance Rudolfa II.*, *The Beatles*, *Time of Dance*, *Coppelia*, *Eva*, *Requiem*, *Spor aneb Dotyky a spojení*, *Romeo a Julie*, *Sněhurka a sedm trpaslíků*, *Zázrak v tichu* a další

Operní a muzikálové choreografie – *Kníže Igor*, *Sedlák kavalír*, *Nápoj lásky*, *La traviata*, *Její pastorkyňa*, *Dimitrij*, *Řecké pašije*, *Zvoník u Matky Boží* a další.

JURIJ GALATENKO

– sbormistr

Vystudoval dirigování a sbormistrovství na Národní hudební akademii v Kyjevě. Pracoval mimo jiné jako učitel dirigování na konzervatoři, dirigent filharmonického orchestru města Rovno, spolupracoval jako dirigent s ruským souborem Mladá opera. V NDM tvoří od roku 1998, od roku 2000 je sbormistrem operního souboru, kde nastudoval více než čtyři desítky operních inscenací. S operním a baletním souborem NDM a Operním studiem NDM spolupracoval i jako dirigent (mj. *Dvořákstory*, *Aitna*, *Ngoa-E*, *Kolotoč*). Současně je také sbormistrem komorních pěveckých sdružení.

ORCHESTR OPERY NDM

První housle

Vladimír Liberda – 1. koncertní mistr, Petr Kupka – 2. koncertní mistr, Václav Hlosta, Jiří Ruta, Zdeněk Smolka, Lucie Staňková, Milan Zajíc, Mária Zezulková

Druhé housle

Petr Ptošek, Michaela Hrabovská, Hana Bašniarová, Hana Kuchyňová, Iva Mojžíšková, Ludmila Urbanová, Michaela Váňová

Violy

Boleslav Gaš, Tomáš Farlík, Miloslav Habusta, Zbigniew Jezowicz, Vítězslav Mojžíšek, Dušan Ondruška

Violoncella

Radmila Rašková – 1. koncertní mistr, Luděk Hrda – 2. koncertní mistr, Ilona Kučerová, Tomáš Socha, Martin Šram

Harfa

Soňa Bradačová

Kontrabasy

Ivan Vričan, Vladimír Veselý, Lumír Kavík, Lukáš Krček

Flétny

Alice Bubancová, Petr Pícha, Ivana Babczyńska

Hoboje

Jana Polášková, Tomáš Filip, Dana Bosáková, Jana Matějková

Klarinety

Dalibor Pukovec, Eduard Rakus, Jana Bednářová

Fagoty

Pavel Pražák, Petr Bubanec, Jakub Baran

Lesní rohy

Vít Jančálek, Pavel Chomoucký, Jan Garláthy, Michal Matys,
Petra Mikesková, Jana Vacková

Trubky

Michal Höpfler, Jakub Klimánek, František Adamík, Mojmír Blašík

Pozouny

Stanislav Strouhal, Albert Eichert, Martin Cupal, Lubomír Konečný

Tuba

Miroslav Pecháček

Bicí nástroje

Petr Podraza, Pavel Švec, Jiří Šajtar

SBOR OPERY NDM*

Soprán

Elena Egorová, Marcela Gurbal'ová, Veronika Holbová,
Margita Jaššová, Andrea Jurčíková, Viera Malíčková,
Pavla Morysová, Nikola Novotná, Iveta Pavlásková, Alice Ruráková,
Kateřina Sluková, Kateřina Svetlíková, Bohdana Šindlerová,
Marta Tománková, Denisa Žídková

Alt

Andrea Dragounová, Bohumila Fišarová,
Ida Gajdošová, Gabriela Lojková, Monika Onuferová,
Tatiana Pituchová, Lenka Švorcová, Ivana Tomášková,
Dagmar Urbanová, Hana Veselá, Ludmila Zálesná

Tenor

Tomáš Bátorla, Aleš Burda, Pavel Ďuríček, Jiří Halama, Petr Krňávek,
Ivo Kroček, Petr Němec, Tomáš Pícha, Adolf Prymus, Jan Rychtář,
Pavel Uskov

Bas

Petr Franiok, Adam Grygar, Petr Jonszta, Pavel Kozel,
František Malina, Vlastimil Nitschmann, Michal Onufer,
Tomasz Suchanek, Ivan Týrlík, Petr Urbánek, Roman Vlkovič,
Waldemar Wieczorek, Siarhei Zubkevich

* Ve výčtu jmen jsou uvedeni rovněž externí umělci, kteří se na inscenaci opery Ernani podílejí.

Giuseppe Verdi (1813–1901)

Ernani

Opera o čtyřech jednáních z roku 1844,
libreto Francesco Maria Piave (1810–1876)
podle tragédie Victora Huga (1802–1885) *Hernani, ou l'Honneur castillan* (*Hernani aneb Kastilská čest*) z roku 1830

Osoby:

Ernani, bandita	<i>tenor</i>
Don Carlo, španělský král	<i>baryton</i>
Don Ruy Gomez de Silva, španělský grand	<i>bas</i>
Elvira, jeho neteř a snoubenka	<i>soprán</i>
Giovanna, její chůva	<i>mezzosoprán</i>
Don Riccardo, králův podkoní	<i>tenor</i>
Jago, podkoní Dona Ruy Gomez de Silva	<i>bas</i>

Bandité, rytíři, poddaní, dvořané, kurfiřti, pážata a dvorní dámy

Odehrává se v roce 1519

Český překlad Marie Kronbergerová, 2013

Scénický návrh Jaroslava Valka (první jednání)

PRVNÍ JEDNÁNÍ – BANDITA

Aragonské hory.

V dálce je vidět maurský hrad

Dona Ruye Gomeze de Silva.

Je před západem slunce.

Sbor rebelů a banditů. Jedí a pijí.

Někteří hrají karty, další dávají

do pořádku zbraně.

První scéna

VŠICHNI

Ať žijem! Jdeme pít! Aspoň víno nás potěší!

Co zbývá banditovi, který od všech utekl,
když chybí sklenka?

SBOR I

Pojdme hrát! Zlato je přece poměrně bohatství,
jak přijde, tak odejde. Tak pojdme hrát,
když už nám nemůže zpříjemnit život
půvabná kráska!

SBOR II

Po lesích a kopcích nás doprovázejí
jediní přátelé, mušketa a dýka.
Když odchází noc, v děsivých brlozích
nám slouží jako polštář.

VŠICHNI

Tak do toho! Pijme vesele!
Aspoň víno nás potěší!

Druhá scéna

*Ernani se smutně objeví na vrcholu jedné hory.
Předešlí.*

VŠICHNI

Ernani je zamyšlený! Proč ty, tak statečný,
jsi teď tak bledý?

Máme společný osud, stojíme za tebou
v životě i ve smrti.

Jako letící šíp zasáhneme určený cíl.

Není na světě nikdo, koho by nezranila
střela nebo dýka.

Tak do toho! Vesele pijme!

Aspoň víno ať nás potěší!

ERNANI

Děkuji vám, přátelé, moc děkuji
za všechny projevy vaší lásky.

Teď si poslechněte, co mě trápí.

Pokud mi odmítnete svou pomoc,
jsem zřejmě navždy ztracený.

Jako rosa po okvětním plátku povadlého květu
mi pronikl do srdce hlas aragonské dívky.

Byl to první záchvěv lásky, první navštívení.

Starý Silva se jí chce drze zmocnit.

Zítra ji hodlá odvést k oltáři, ten darebák.

Jestli mi ji vezmou, budu ubohý! Zemřu žalem!

Uneseme ji...

BANDITÉ

Dobrá, uneseme ji! Ale bude mít odvahu
odejít s námi?

ERNANI

Přisahala mi to.

BANDITÉ

Tak do toho, půjdeme s tebou do hradu.

(obklopí ho)

Až nebe zahálí noc, počítej s námi, uděláme to.

Naše dýky tě ochrání před strážemi tvého soka.

Pojď, Ernani, tvá kráska bude hvězdou banditů.

Odměnou za tvou odvahu ti budou radosti lásky.

ERNANI

Bude mým andělem, utěší mě v bolesti z vyhnanství.

(pro sebe)

Má duše tě zbožňuje, přijď a staň se ozdobou mého života.

Láska pro nás bude nejvyšším dobrem tady na zemi.

Ernani zapomene na všechno trápení a strádání,

jen když na tvé krásné tváři bude zářit úsměv.

BANDITĚ

Pojď, Ernani, tvá krása... atd.

(Vydají se k hradu.)

Třetí scéna

Bohatě zařízené Elviřiny pokoje na Silvově hradě.

Je noc. Elvira je sama.

ELVIRA

Nastala noc a Silva se nevrací!

Ach, kéž už by se nikdy nevrátil!

Ten nenáviděný stařec, který mě

jako nečistý přízrak stále pronásleduje,

mi svými řečmi o lásce jen tím víc

vštěpuje do srdce Ernaniho.

Ernani! Ernani, zbav mě nenáviděného objetí.

Do brlohů a nehostinných plání

tě budu následovat.

Ty brlohy mi budou rájem a rozkoší.

Čtvrtá scéna

Předešlá a služebné, které jí přinášejí

četné svatební dary.

SLUŽEBNÉ

Kolik iberských dívek ti bude závidět, paní!

Tolik jich touží po sňatku se Silvou,

Ale on zbožňuje tebe!

Ženich ti dává tyto nádherné šperky.

S těmi drahokamy a pro svou krásu

budeš královnou.

Jako nevěstu tě zítra každý radostně přivítá.

ELVIRA

Je mi milý váš prostý, nevinný pohled,

jímž mi dáváte své srdce.

(pro sebe)

(Odmítám vše, co nemluví k mému srdci o Ernanim.

Není skvostu, který by nenávist proměnil v lásku.

Leť, čase, a brzo přines radostnou chvíli mého útěku!

Leť, čase, milující srdce trpí, když váháš.)

SLUŽEBNÉ

(Asi není milující nevěstou, když se neraduje.)

(Odejdou. Přichází Don Carlo, za ním Giovanna.)

Pátá scéna

CARLO *(k Giovanně)*

Postarej se, ať ke mně přijde. A hned!

GIOVANNA

Pane, po mnoho dní je stále zamyšlená,

každému setkání se vyhýbá. Silva tu není.

CARLO

Rozumím. Teď mě poslechněš.

GIOVANNA

Budiž.

(Odejde.)

Šestá scéna

CARLO

Proč mi Elvira vzala klid?

Já ji miluji, ale ona nedbá o mou moc,

ani o mou lásku. A vidím, že dala přednost

zapřísáhlému nepříteli, banditovi.

Jen jednou chci ještě pokoušet její srdce.

Sedmá scéna

Předešlý a Elvira.

ELVIRA

Pane! Je to pravda? Vy sám! A v tuto hodinu?

CARLO

Mocná láska mě sem zavedla.

ELVIRA

Nemilujete mě... Vy lžete!

CARLO

Co to říkáš? Král nelže.

ELVIRA

Tak odtud teď odejděte.

CARLO

Pojď se mnou...

ELVIRA

Chraň Bůh!

CARLO

Pojď se mnou, hned uvidíš, jak tě miluji.

ELVIRA

A moje čest?

CARLO

Budeš ozdobou mého dvora.

ELVIRA

Ne, přestaňte!

CARLO

A tvým hrdinou bude bandita?

ELVIRA

Každé srdce má nějaké tajemství.

CARLO

Vyslechni si, jaké tajemství skrývá mé srdce.

Od toho dne, kdy jsem tě poprvé spatřil,
krásnou jako první láska, přišel jsem o svůj klid,
mé srdce začalo bít jen pro tebe.

Elviro, podvol se mému přání.

Čistou lásku toužím od tebe získat.

Ach, ty musíš být radostí a životem
svého milého, svého krále.

ELVIRA

Hrdá aragonská krev mi proudí v žilách.

Nádhera koruny nemůže vnucovat zákony srdci...

Nemusím toužit po trůnu, nechci ani královu přízeň.

Pane, vaše láska je pro mne příliš velký,
nebo příliš hanebný dar.

CARLO

Elviro, podvol se mému přání, atd.

(chytne ji za paži)

Neposlouchám tě... budeš mou... pojď, následuj mě.

ELVIRA *(hrdě, důstojně)*

Kde je král? Nevidím ho...

CARLO

To se dozvíš.

ELVIRA *(vytrhne mu dýku, kterou má po boku)*

Tohle mi stačí. Nechte mě,

nebo nás oba ze zoufalství probodnu.

CARLO

Mám své věrné.

ELVIRA

To je hrůza!

Osmá scéna

Předešlí a Ernani, který přijde tajným vchodem a postaví se mezi ně.

ERNANI

K těm věrným patřím i já.

CARLO

Ty jsi Ernani! To soudím podle pohrdání,
které zaplaví mou duši, když tě vidím!

Ty jsi Ernani! Bandita, co hanebně pronikl až sem.

Na jediný můj pokyn bys byl ztracen.

Jdi, pohrdám tebou, je mi tě líto.

Dříve, než se ve mně zcela probudí hněv,

uteč, ty bláhový, před svým rozhořčeným králem.

ERNANI *(ke Carlovi)*

Ty mě znáš? Tak budeš také vědět,

jak velkou nenávist k tobě chovám.

Sebral jsi mi majetek i postavení.

Tvůj otec zabil mého.

A aby byl můj hněv ještě větší,

oba milujeme tuto ženu a ty jí činíš úklady.

Jsme stejní v nenávisti i v lásce.

Pojď tedy, vyzývám tě, králi...

ELVIRA *(zoufale se mezi ně vrhne s dýkou v ruce)*

Ne, jste krutí! Důkazem lásky není velký hněv,

který vám plane v srdci...

Proč Elviřin dům a čest vystavujete posměchu?

Jestli uděláte ještě jediný pohyb,

unikne-li vám jediné slovo,

probodnu se a padnu k vašim nohám.

Ne, má duše v tak krutou chvíli

nepoznává ani svého milého, ani krále...

CARLO

Zmiz, hlupáku, urazil jsi svého krále.

Hlupáku! Jdi! Pryč! Mám s tebou smilování.

Na můj pokyn bys byl ztracen...

Devátá scéna

Předešlí a Silva, následovaný svými rytíři a Giovannou se služebními.

Carlo stojí tak, aby ho Silva hned nepoznal.

Elvira se snaží uklidnit a schová dýku.

SILVA

Co to vidím! V nejposvátnějším zákoutí svého domu,
u té, která se má stát ženou jednoho Silvy,
odhalím hned dva svůdce?

Pojďte, hola, moji věrní rytíři!

(Přijdou rytíři a sluhové, Giovanna a služebné.)

Ať je každý svědkem zneuctění,
urážky, která se děje jeho pánovi.

(pro sebe)

(Nešťastníku! Tys věřil, že ta krásná lilie je nedotčena!

Tvé sněhobílé hřívě naopak hrozí pohana.

Proč i v tomto věku mám mladé srdce!

S postupujícím věkem se mělo uklidnit.

(ke Carlosovi a Ernanimu)

Uražená čest, pánové, nezůstane nepomstěna.

Štolbové, dejte mi nůž, můj meč!

Starý Silva chce pomstu, a hned!

Nakonec starci zůstane trestající meč.

Dokáže smýt potupu, nebo poražen padne k zemi.

Přepadá mě hněv, přímo mě stravuje!

Má ruka bude pevná, až bude hledat hrud' toho ničemy!

SBOR

To šlechtné srdce nedokáže potlačit hněv.

SILVA

Odejděte..

ERNANI

Ale, pane...

SILVA

Ani slovo, když mluvím já!

CARLO
Pane vévodo...

SILVA
Budou mluvit meče, odejděte, zbabělci.
(*ke Carlosovi*)
A ty jako první, pojd'

Desátá scéna

Předešlí, Jago a Don Riccardo.

JAGO
Don Riccardo, královský štolba.

SILVA
Buď vítán, svědku mé pomsty.

RICCARDO (*ukáže na Carlose a postaví se po jeho boku*)
Jen věrnost a pocta králi náleží.

GIOVANNA, SILVA, JAGO, SLOUŽÍCÍ
Ó, nebesa, on je to král!

ELVIRA a ERNANI (*pro sebe*)
Já se bojím jen o tebe!

RICCARDO
Poctu králi!

CARLO
Já jsem král!

CARLO (*k Riccardovi*)
Vidíš, jak se ten dobrý stařík teď uklidňuje.
Přítomnost jeho krále mu vrací rozum.

RICCARDO (*ke Carlosovi, tiše*)
Silvovi plane v nitru oheň žárlivosti,
ale hněv potlačila úcta ke králi.

SILVA
(Spadl mi závoj z očí!
Nemohu uvěřit svým smyslům.
Netušil jsem, že tu bude sám král!)

ELVIRA a ERNANI
Já se bojím jen o tebe!

GIOVANNA, JAGO, SLOUŽÍCÍ (*pro sebe*)
V Silvově tváři se zračí trpký boj, který vede v srdci,
i když v přítomnosti svého krále hněv tlumí.

ERNANI (*tiše k Elviře*)
Poslyš, Elviro, zítra tě zbavím soužení,
jen odolej svému tyranovi, uchovej mi věrnost.

ELVIRA (*tiše k Ernanimu*)
Jsem navždy tvou, jinak mě tento meč
vysvobodí od tyranů!
Má pevná láska je mi útěchou v trápení.

SILVA
Nemohl jsem tušit, že tu bude sám král.

RICCARDO, CARLO, GIOVANNA, SLOUŽÍCÍ
Přítomnost krále mu vrací rozum...

JAGO
I on tlumí hněv v přítomnosti svého krále...

SILVA (*ke Carlovi, poklekne*)
Můj pane, lituji toho.

CARLO
Povstaň, příteli, já ti odpouštím.

SILVA
Tenhle neznámý uchoval...

CARLO

Dobře to vidím, oklamal tě.
(*jde k němu blíž, důvěrně*)
Smrt skosila slavného předka,
teď přemýšlí o následovníkovi.
Vím, jak jsi věrný a znám tvé srdce.
Chci radu od věrného přítele.

SILVA

Bude mi ctít. Nejvyšší ctí!

CARLO (*nahlas, aby to všichni slyšeli*)
Chceš-li, dnes v noci obsadíme tvůj hrad.

SILVA

Pane, já sám!

ELVIRA a ERNANI

(Co to jen slyším!)

CARLO (*k Ernanimu*)
(Chci tě zachránit...)
(*k Silvovi, ukazuje na Ernaniho*)
Tenhle věrný stoupenec okamžitě odjede.

ELVIRA (*pro sebe*)

(Nebesa se nade mnou slitovala!)

ERNANI (*upřeně hledí na Carlose*)
(Já tvůj věrný? To budu po všechen čas,
jako přízrak, který hledá pomstu.
Můj otec, jehož tvůj zabil, ji očekává.
Jeho rozhněvaný přízrak tím utiším.
Konečně budu moci uhasit nenávist,
která mi plane v srdci.)

ELVIRA (*tíše k Ernanimu*)

Uteč, Ernani, uchovej se pro mou lásku.
Uteč, prchni z těchto neblahých míst.
Vidíš, že tě tady všichni nenávidí.
Jdi! Jediné slovo tě může zradit.
Mé srdce patří jen tobě, budu ti věrná.

ERNANI (*pro sebe*)

Jeho rozhněvaný přízrak tím utiším.

CARLO (*k Silvovi a Riccardovi*)

Víc než jakoukoli hvězdou kochám se září,
jíž se skví císařská koruna.
Jestli ji osud určí na mou hlavu,
dokáži, že jsem jí hoden.
Dobrotivá spravedlnost a statečnost
se mnou vystoupí na trůn.

SILVA a RICCARDO (*ke Carlovi*)

Spolehni se na své právo, ó, pane.
Je nad každé jiné posvátnější a spravedlivější.
Císařské vavříny nikdy nespočívaly
na vznešenější hlavě.
Ten, koho Ibérie miluje, si zaslouží všechno.

GIOVANNA a KOMORNÉ (*pro sebe*)

Proč jen je ve svém nejkrásnějším věku
Elvira malomyslná a sklíčená,
teď, kdy se blíží svatební den,
proč nemá na tváři šťastný úsměv?
Je vidět, že je nevinná
a nedokáže předstírat city...

JAGO a RYTÍŘI (*pro sebe*)

Silva svůj hněv proměnil v radost.
Zdá se, že je teď zcela spokojený,
tak jako na moře se vrací klid,
když pominul řádění větrů.
Přítomnost krále přinesla hradu Silvů
další poctu...

ELVIRA (*k Ernanimu*)

Mé srdce patří jen tobě, budu ti věrná.

ERNANI (*pro sebe*)

(Konečně budu moci uhasit nenávist,
která mi plane v srdci...)

Scénický návrh Jaroslava Valka (druhé jednání)

DRUHÉ JEDNÁNÍ – HOST

První scéna

*Nádherná síň v paláci Dona Ruye Gomeze de Silva.
Dveře, které vedou do různých komnat.
Na stěnách visí portréty příslušníků rodiny de Silva,
v bohatých rámech, zdobených vévodskou korunou
a zlacenými erby. U každého portrétu je kompletní
jezdecká výzbroj, odpovídající epoše, v níž zobrazená
osoba žila. Je tu i bohatě zdobený stůl s dubovým
vévodským stolcem. Rytíři a pážata Dona Ruye,
Elviřiny dvorní dámy v honosném šatě.*

VŠICHNI

Jásejme! Radujme se!
Vše ať plesá na Silvově hradě.
Ne, na východě nad skálou
nikdy nepovstal krásnější den.
Jásejme! Jásejme!

DÁMY

Jakým květem, který záhony rozsvítí,
šíří vůni z panenského stvolu,
a země i nebesa se jím kochají,
je Elviřina vzácná krása.

RYTÍŘI

Ten květ si utrhne a bude zbožňovat
nejkrásnější a nejlaskavější rytíř,
jenž teď svou rozvahou a věděním překoná
každého, koho kdysi zastínil odvahou.

VŠICHNI

Kéž je ten svazek po zásluze šťastný,
a pokud bude obdařen potomstvem,
jako na vlnách se odráží slunce,
ať má po rodičích rozum a krásu.
Jásejme! Jásejme!

Druhá scéna

*Předešlí, Jago a Silva, oblečený
do slavnostního šatu španělských grandů.
Jde se posadit na vévodský stolec.*

SILVA

Jago, hned sem přiveď poutníka.

*(Jago odejde a vzápětí se ve dveřích
objeví Ernani převlečený za poutníka.)*

ERNANI

Ať vám žehnají nebesa.

SILVA

Pojď blíž, poutníku. Pověz, po čem toužíš?

ERNANI

Žádám pohostinnost.

SILVA *(ukazuje na obrazy)*

Ta byla vždy rodu Silva posvátná,
a bude i nadále.

Ať jsi kdokoli, ať přicházíš odkudkoli,
já to nechci vědět.
Jsi mým hostem, posílá tě Bůh, využij toho.

ERNANI

Děkuji ti, pane.

SILVA

To je v pořádku. Zde je host pánem.

Třetí scéna

*Otevrou se dveře do Elviřiných pokojů
a Elvira vstoupí v honosných svatebních šatech.
Za ní jdou mladá pážata a komorné.*

SILVA *(k Ernanimu)*

Vidíš? Přichází má nevěsta.

ERNANI

Nevěsta!

SILVA *(k Ernanimu)*

Za hodinu...

(k Elviře)

Proč ses neozdobila prstenem
a vévodskou korunou, Elviro?

ERNANI

Nevěsta! Za hodinu! Tak já ti nabídnu
svatební dar, vévodo.

SILVA

Ty?

ERNANI

Ano.

ELVIRA

(Co to slyším!)

SILVA

A jaký?

ERNANI *(odhodí převlek)*

Svou hlavu.

ELVIRA

(To je Ernani!) Velký Bože!

ERNANI

Zlato, tolik zlata, kolik může
nasytit touhu lačného, vám všem nabízím,
jako cenu za svou krev.
Tisíc vojáků mě pronásleduje,
jako divou šelmu pronásledují psi.
Jsem bandita Ernani, nenávidím sebe sama a tento den.

ELVIRA

(Běda, rozum ho opouští, ubohého!)

SILVA *(ke svým stoupencům)*

Přišel o rozum.

ERNANI

Moji poražení spolubojovníci utíkají,
já jsem váš vězeň. Odevzdejte mě králi
a odměnu....

SILVA

To se nestane, přísahám,
tady jsi v bezpečí. Silva nikdy nezradil...

ELVIRA

Běda, rozum ho opouští, ubohého!

ERNANI

Králi mě odevzdejte, odevzdejte mě králi...

SILVA

V těchto zdech má každý host práva,
jako by byl bratr.
Hola, moji věrní, ozbrojené strážce do věží hradu!
(k Elviře)
Následujte mě.
*(Naznačí Elviře, aby spolu s komornými
šla do jeho pokojů, a odejde se svým doprovodem.)*

Čtvrtá scéna

*Elvira po Silvově odchodu udělá pár kroků,
aby následovala své komorné, pak se zastaví
a po jejich odchodu se starostlivě vrátí
k Ernanimu, který ji rozhořčeně odstrčí.*

ERNANI

Ty potvoro, jak se opovažuješ
se na mne vůbec podívat?

ELVIRA

Tady je má hrud', bodni, ale byla jsem
a jsem stále věrná. Říkali, že jsi zemřel.

ERNANI

Zemřel! Vždyť já žiji!

ELVIRA *(ukáže mu ukrytou dýku)*

Nezapomněla jsem na svou přísahu,
chtěla jsem se u oltáře sama zabít dýkou.
(pláče)
Já se neprovinila tak, jak ty jsi krutý.

ERNANI

Přestaň plakat, odpusť mi, bylo to šílené.
Miluji tě, ano, stále tě miluji.

ELVIRA

Drahé slovo! Dokáže přehlušit bolest v mém srdci.

ELVIRA a ERNANI

Ach, kéž bych teď mohl/a zemřít,
můj Ernani/moje Elviro, na tvé hrudi.
Toto objetí by předešlo nebeskou rozkoš.
Na zemi nám naše láska přinese jen trápení.

Pátá scéna

*Silva, když je spatří v objetí, zuřivě
se na ně vrhne s dýkou v ruce.*

SILVA

Ničemové, můj hněv nelze zastavit,
ani zmírnit. Vyrvu to nevděčné srdce,
alespoň se ti pomstím.

Šestá scéna

Jago spěšně přiběhne, a předešlí.

JAGO

K bráně hradu dorazil král s houfem vojáků.

Chce vstoupit.

SILVA *(chvíli přemýšlí, poté řekne)*

Otevřete králi.

(Jago odejde.)

Sedmá scéna

Silva, Elvira a Ernani.

ERNANI

Teď od tebe žádám smrt.

SILVA

Ne, sám ti nachystám mnohem horší pomstu.

(k Ernanimu)

Pojď, schovej se, kdokoli se marně

bude pokoušet tě najít.

Jen Silva potrestá tu strašnou potupu.

ELVIRA a ERNANI

Svou hroznou pomstu vykonej na mně,

ale k němu/k ní se zachovej lidsky,

měj trochu slitování. Tvůj hněv, pane,

jen na mne ať dopadne.

On/ona se neprovinil/a, ne, to přísahám.

SILVA

Strašnou pomstu sám Silva nachystá.

(Ernani vstoupí do úkrytu, který mu otevřel

Silva za vlastním portrétem.

Elvira odejde do svých pokojů.)

Osmá scéna

Silva, Don Carlo, Don Riccardo s doprovodem rytířů.

CARLO

Bratranče, jak to, že je tvůj hrad připravený k boji?

(Silva se beze slova ukloní)

Odpověz mi.

SILVA

Pane...

CARLO

Chápu. Znovu probouzíte saň rebelie,
ubozí hrabata a vévodové.

Ale i já bdím a dokážu potříit tuto hydru
na jejich hradech. Zdolám jejich obránce.

Mluv...

SILVA

Pane, příslušníci rodu Silva jsou králi věrní.

CARLO

Uvidíme. Poslední houf rebelů byl přemožen

a rozprášen. Její vůdce, bandita Ernani,

našel útočiště na tvém hradě. Vydej mi ho,

nebo oheň zachvátí tvé sídlo, to ti slibuji!

Ty dobře víš, že očekávám věrnost.

SILVA

Nepopírám to. Je pravda, že k nám poutník dorazil

a ve jménu božím požádal o pohostinnost.

Já jej nesmím zradit.

CARLO

Nešťastníku! To chceš zradit svého krále?

SILVA

Silvové nezrazují.

CARLO

Chci tvou hlavu, nebo hlavu Ernaniho.

Rozumíš?

SILVA

Vezměte si moji.

CARLO

Done Riccardo, odejmi mu meč.

(k ostatním, zatímco Riccardo provádí příkaz)

Prohledejte na hradě každý kout,

najděte toho zrádce.

SILVA

Hrad je věrný, stejně jako jeho pán.

(Část rytířů odejde.)

Devátá scéna

Don Carlo, Silva, Don Riccardo a část rytířů.

CARLO *(vášnivě, k Silvovi)*

To uvidíme, odvážný starče, jestli mi dokážeš odolávat,

zda se klidně postavíš pomstě svého krále.

Teď hřmí nad tvou hlavou. Uvědom si včas,

že dopadne prudce, strašně, hůř než blesk.

SILVA

Španělský král nebude chtít zneuctít rod Silva.

CARLO

Pro tvou hlavu, nešťastníku,

není jiného východiska.

Desátá scéna

Vrací se část rytířů, nesou zbraně; předešlí.

SBOR

Na hradě byla prozkoumána každá skryš,

i ta nejtajnější. Marně, neobjevila se

žádná stopa toho rebela.

Stráže byly odzbrojeny.

Tvůj hněv nebude pomstěn,

nemusíš být milosrdný k tomu,

kdo zradil věrnost a čest.

CARLO

Na mučení promluví, vyzradí banditu.

Jedenáctá scéna

Elvira spěšně vychází ze svých komnat,

následovaná Giovannou a komornými.

ELVIRA *(vrhne se Carlosovi k nohám)*

Ach, přestaňte, král má být milosrdný.

CARLO *(překvapeně)*

Ty mě o to žádáš? Jakákoli trpkost

(zvedne ji)

díky Elviře zmizí.

(k Silvovi)

Tato dívka bude rukojmí tvé věrnosti.

Následuj mne... nebo provinilého...

SILVA

Ne, to se nesmí stát. Ach, pane,

nechtěj mě ranit přímo do srdce.

Já ji miluji. Je jedinou útěchou na zemi

ubohému starci. Nechtěj mi ji vzít...

To spíš setni mou hlavu.

CARLO

Takže, Ernani?

SILVA

Ať jde s tebou, nechci porušit věrnost.

SBOR

Každé smilování je zbytečné,
ty musíš být poslušen.

CARLO *(k Elviře)*

Pojď se mnou, jen růžemi ti chci vyzdobit život.
Pojď se mnou, už se nikdy nebudeš trápit.
Děvče, utři si slzy z pobledlé tváře.
Mysli na potěšení, které tě čeká a učiní tě šťastnou.

GIOVANNA a KOMORNÉ

*(To Silvovu smrt usolí víc,
než postupující věk.)*

RICCARDO a RYTÍŘI *(k Elviře)*

Věř, že potěšení, které tě čeká,
tě učiní šťastnou...

SILVA

(Tvou vášnivou touhu po pomstě Silva plně ukojí...)

ELVIRA

Ach, osud, který mě čeká, mou bolest zvěční...)

CARLO

Ach, pojď se mnou, jen růžemi...

*(Král odchází se svým doprovodem
a odvádí i Elviru, zavěšenou do Giovanny.
Komorné jdou do pokojů své paní.)*

Dvanáctá scéna

SILVA *(nehybně stojí a sleduje odchod krále
s celým doprovodem)*

Ať nebesa stále bdí i nad tebou.

Nenávist bude stále žít i v mém srdci, králi.

*(Běží k brněním, která stojí u portétů,
vytáhne z nich dva meče a jde otevřít dvířka
Ernaniho úkrytu.)*

Třináctá scéna

Ernani a předešlý.

SILVA

Pojď, tumáš, vyber si. Pojď za mnou.

ERNANI

Jít za tebou? Kam?

SILVA

Bít se.

ERNANI

To nechci. Nesmím.

SILVA

Ubožáku! Můj meč se zablýská a ty bledneš?
Následuj mě.

ERNANI

V tom mi brání tvůj věk.

SILVA

Pojď, mladíku, já tě vyzývám.
Jeden z nás zemře.

ERNANI

Ty jsi mě zachránil, zabij mě,
ale poslechni mě, probohaí!

SILVA
Zemřeš...

ERNANI
Zemřu, ale napřed mé poslední přání...

SILVA
Můžeš je obrátit k Bohu.

ERNANI
Ne, obracím je k tobě.

SILVA
Mluv... (To peklo ve mně!)

ERNANI
Dovol, abych ji ještě jednou, naposledy viděl...

SILVA
Koho?

ERNANI
Elvíru.

SILVA
Právě odešla. Král si ji odvedl.

ERNANI
Co jsi to jen udělal, starče? On je naším sokem.

SILVA
Puknu vzteky! Mluvíš pravdu?

ERNANI
Miluje ji.

SILVA (*zuří a běhá po scéně*)
Sluhové, do zbraně!

ERNANI
Musíš mě učinit součástí své pomsty.

SILVA
Ne. Tebe nejprve zabiji.

ERNANI
Chci ji vykonat spolu s tebou,
pak mě zabiješ.

SILVA
Dodržíš slib, který jsi mi dal?

ERNANI (*odevzdá mu lovecký roh*)
Tady je zástava. Až budeš chtít,
aby Ernani zemřel, stačí, když uslyší
jediný tón a udělá to.

SILVA
Podej mi na to ruku a přísahej.

ERNANI
Přisahám na svého otce.

ERNANI a SILVA
Bůh nás vyslyš a jako mstitel
ať potrestá křivopřísežného.
Vzduchu, světla ať se mu nedostává,
musí být potupen.

Čtrnáctá scéna

Silvovi rytíři rychle přicházejí.

RYTÍŘI
Jsme svobodní a volní,
čekáme na tvé pokyny, pane.

SILVA
Ten mladík ve mně znovu probouzí hněv.
Budeme pronásledovat únosce.

ERNANI a SILVA

Do sedla, rytíři! Zbraně, krev, pomstu.

RYTÍŘI

Tvoji rytíři jsou připraveni, prolíjí
pro tebe krev, vykonají pomstu.

ERNANI a SILVA

Krev! Pomstu! Sám Silva vás vede a pobízí.
Dá vám důstojnou odměnu.

RYTÍŘI

Krev! Pomstu! Když je pobídne sám Silva,
všem dodá odvahy!

ERNANI a SILVA, RYTÍŘI (*šermují mečem*)

Tyto meče, zvěstovatelé smrti,
ke každému srdci najdou cestu.
Kdo se opováží odporovat, je předem mrtev.
Soucit je tu považován za zločin.

JAGO

Ernaniho věrní by chtěli promluvit se svým vévodou.

SILVA

Tak dobře. Předved' mi je sem,
podporuj jejich živý zájem.

Patnáctá scéna

ERNANI

Otče, i já jsem tvůj neohrožený mstitel!
Velký Bože, slyš přání, které na tvůj práh
jedno srdce skládá: Dovol mi,
abych svůj meč jeho krví potřísnil.
Mou vnitřní úzkost tohle jediné utěšuje:
Konečně uklidním přízrak mrtvého otce,
jenž dosud volá po pomstě.

Šestnáctá scéna

BANDITÉ

Pojď, chceme se s tebou podělit o radosti a strasti.
Poroučej a my se s tebou ihned dáme do boje.

ERNANI

Přijdete? Přísahaňte!

BANDITÉ

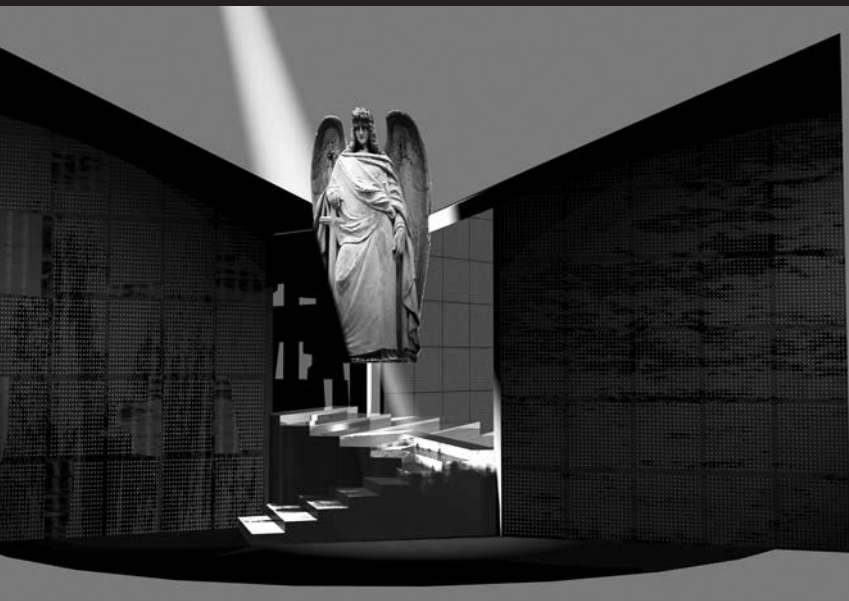
Přísaháme na náš meč!

ERNANI

Pohrdám životem! Už mě neutěší nic jiného,
než radost statečného muže,
kterému kyne naděje na pomstu
a je ochoten pro ni zemřít.

SBOR

Pomsta je statečnému radostí,
je krásné zemřít pro pomstu.

Scénický návrh Jaroslava Valka (třetí jednání)

TŘETÍ JEDNÁNÍ – DOBROTIVOST

První scéna

*Podzemní pohřebiště v Acquisgraně,
kde je uložena hrobka Karla Velikého.
Vpravo z pohledu diváka je tato stavba
s bronzovou bránou, nad ní je velkým písmem
napsáno: „Karel Veliký“.
V zadní části jeviště je schodiště,
které vede k hlavní bráně do podzemí,
v němž jsou vidět jiné, menší náhrobky.
Na úrovni jeviště jsou další brány do podzemních prostor.
Uprostřed visí dvě lampy a šíří slabé světlo
dopadající na hroby.
Don Carlo a Don Riccardo zahalení do širokých
tmavých plášťů opatrně vstoupí hlavní branou.
Don Riccardo jde jako první a nese pochodeň.*

CARLO

Je to tady?

RICCARDO

Ano...

CARLO

Teď je vhodná chvíle?

RICCARDO

Jsme tu ve správný čas.

Tady se setkává liga...

CARLO

... která proti mě konspiruje!

Aby mě nenašli ti vrazi, ukryje mě

hrob Karla Velikého. A kurfiřti?

RICCARDO

Sešli se, zkoumají práva, to, komu
náleží nejkrásnější koruna světa,
nepřemožitelný vavřín, ozdoba císařů.

CARLO

To vím. Nech mě...

(Riccardo je na odchodu.)

Poslyš: kdybych byl vybrán já,
ať třikrát zazní velký zvon z hlavní věže.
Ty pak přijď sem dolů ke mně. Přiveď Elviru.

RICCARDO

A chtěl byste?

CARLO

Už ne... V tomto hrobě si budu povídat s mrtvými
a odhalím rebely.

(Don Riccardo odejde.)

Druhá scéna

CARLO

Velký Bože! Oni si nabrousí dýku
o náhrobní mramor, aby mě zavraždili.
Sny! Bohatství! Pocty! Kráso! Mládí!
K čemu jste?

Jste bárky plující po moři let,
které vlny ubíjejí nekonečnými strastmi.
Jakmile dorazím k útesu hrobu,
vaše jméno se propadne v nicotu!
Představy a klamné preludy mládí,
asi jsem vám příliš věřil,
teď vaše kouzlo mizí.

Vznesu se na křídlech ctnosti
a mé jméno překoná čas, bude věčné.
(Odemkne památník Karla Velikého a vejde dovnitř.)

Třetí scéna

*Otevrou se dvířka do podzemí a dovnitř
vstoupí strážé, zahalené do širokých plášťů.
Příslušníci ligy nesou pochodně.*

SBOR I

Za vznešenou ligu!

SBOR II

Kdo je to?

SBOR I

Za vznešenou ligu!

SBOR II

Dobrá.

VŠICHNI

Pro naši posvátnou ligu ať duše zaplavuje žár
a zapaluje srdce.

Čtvrtá scéna

Předešlí, Silva, Ernani a Jago odění jako předtím.

SILVA, ERNANI a JAGO

Za vznešenou ligu!

SBOR

Za vznešenou ligu!

SILVA, ERNANI a JAGO

Za ligu...

SBOR

Posvátnou a spravedlivou!

VŠICHNI

Z hrobů promluví vůle osudu.

SILVA (*vyleze na jednu menší hrobku*)
Je tu někdo, kdo nebude reagovat na výzvu?

LIGA
Tady není nikdo zbabělý.

SILVA
Takže, odhalme to tajemství:
Carlo touží po trůnu.

JAGO a SBOR
Dříve ať vyhasne jeho život jako pochodeň.
(*Všichni hodí pochodně na zem a uhasí je.*)
Porušil zákony iberské země...
každá ruka tady ať se chopí zbraně.

SILVA
Jedna bude stačit. Jeho smrt jednomu jedinému
ať zaručí osud.

(*Všichni vytáhnou tabulky, které měli za košilí,
napíší na ně své jméno a hodí je
do odkrytého hrobu.*)

SBOR
Každý z nás je připraven kdykoli
zabít nebo být zabit.
(*Silva jde pomalu ke hrobu, vytáhne z něj
jednu tabulku. Všichni ho dychtivě obklopí.*)
Jaké je to jméno?

SILVA
Ernani.

JAGO a SBOR
On!!!

ERNANI (*radostně vzrušený*)
Jaké potěšení mi je dopřáno!
Otče, ach otče!

JAGO a SBOR
Pokud padneš, budeš řádně pomstěn.

SILVA (*polohlasem k Ernanimu*)
Mladíku, nech mě vykonat ten čin.

ERNANI
Považuješ mě za zbabělce, starče?

SILVA
Dám ti tvůj život a své jmění...

ERNANI
Ne.

SILVA (*ukáže mu roh*)
Mohl bych tě teď přinutit zemřít.

ERNANI
Ne, nejprve bych chtěl zasadit osudnou ránu.

SILVA
Čeká tě tedy ta nejhroznější pomsta, mladíku.

VŠICHNI
My, bratři, se v takové chvíli musíme dohodnout.
Složíme přísahu.

(*Všichni se obejmou a nanejvýš vzrušení
tasí meče a pronesou následující hymnus.*)

SBOR
Ať se probudí kastilský lev a každá iberská hora,
všechny kraje ať znějí ozvěnou strašlivého řevu,
jako kdysi, proti maurským utiskovatelům.
Jsme všichni jedna rodina, budeme bojovat
pažemi a celým nitrem.
Zbavíme se svého otroctví, už nebudeme dál váhat
a vykonáme pomstu, dokud jsme ještě živi.
Ať nás srazí smrt, nebo nám kyne vítězství,
budeme bojovat a krv zesnulých

žijícím potomkům
dodá nový zápal, nové síly k boji.
Ať konečně nastane den plný radosti,
den, který nám bude zářit nad hlavou.
Její hrdinští synové vyvedou Ibérii z otroctví.

Pátá scéna

*Don Carlo vstupuje do hrobky; předešlí.
Ozve se výstřel z kanónu.*

SBOR

Nějaký hluk! Co se to děje?
(Další výstřel z kanónu a dveře hrobky se otevrou.)
Osud se naplňuje.
(Třetí výstřel z kanónu a na prahu se objeví Don Carlo.)
(zděšeně)
Karel Veliký, císaři!

CARLO

*(třikrát koncem dýky poklepe na bronzová vrátka,
pak hrozivě zvolá)*
Karel V., ó, zrádce!

Šestá scéna

*Otevře se velká brána do podzemí
a za zvuku trub vstoupí šest kurfiřtů,
oděných do zlatého brokátu, následovaných
pážaty, která na sametových polštářích
nesou žezlo, korunu a další císařské insignie.
Velký zástup německých a španělských
šlechticů a dam obklopí císaře.
Mezi posledními jde Elvira, následovaná Giovannou.
Jako poslední se nesou císařské vlajky
a scénu osvítl spousta pochodní,
které nesou vojáci.
Don Riccardo jde v čele průvodu.*

RICCARDO

Volební shromáždění vás prohlásilo
vznešeným císařem, pane,
a teď vám posílá císařské insignie.

CARLO *(ke kurfiřtům)*

Vůle nebes bude mou.
Tito darebáci se proti mně spikli.
(ke spiklencům)
Teď se bojíte, zbabělci? Je pozdě!
Všichni tady jste v mých rukou.
Jediný pokyn a všichni padnete.
*(ke strážím, které provedou jeho pokyn
a nechají Ernaniho mezi lidem)*
Z lidu ať se vyčlení jen ten, kdo je hrabě
nebo vévoda. Lid bude vězněn,
šlechticům popravčí špalek.

ERNANI

Naříd tedy smrt i pro mne, králi.
(prudce se vrhne mezi šlechtice a odhalí si hlavu)
Já jsem hrabě, vévoda ze Segorby, z Cardony.
Ať každý ví, že jsem Don Juan z Aragonie.
Doufal jsem, že teď pomstím svou vlast a svého otce.
Nezabil jsem tě... Zde je má hlava, sraz ji, králi!

CARLO

Ano, padne a další spolu s ní.

ELVIRA *(vrhne se Carlovi k nohám)*

Ach, pane, je-li ti dán nejvyšší ze všech trůnů,
Tento ubohý prach teď smíchej s odpuštěním.
Tvou pomstou ať je pohrdání, a navíc výčitky.

CARLO

Mlč, ženo.

ELVIRA

Ach ne, to se nesmí stát. Mým hlasem promluvila
nebesa, milosrdnost je ušlechtilou ctností.
(Zvedne se.)

CARLO (*usilovně přemýšlí, upřeně hledí
na hrob Karla Velikého*)

Největší Karle, víc než tvé jméno
chci mít tvé ctnosti.

Tobě i Bohu přísahám,
že budu následovat tvoje činy.

(*po chvíli*)

Všem odpouštím (ovládl jsem své touhy).

(*odvede Elviru Ernanimu do náruče*)

Staňte se manželi, stále se milujte.

Karlu Velikému budiž sláva a čest.

VŠICHNI

Budiž chvála věčná, Karle, tvému jménu.

Ty, dobrotivý králi, se podobáš Bohu,
protože urážku zahalilo zapomnění,
protože odpouštíš hanobitelům.

Vznešený vavřín na tvých kadeřích

se skví nezvyklou, božskou září.

Karlu V. budiž sláva a čest.

SILVA

(Mé zhaslé, nezvládnuté naděje,
ještě vás dokážu všechny naplnit.

Budu žít jen pro pomstu, jen nenávistí.

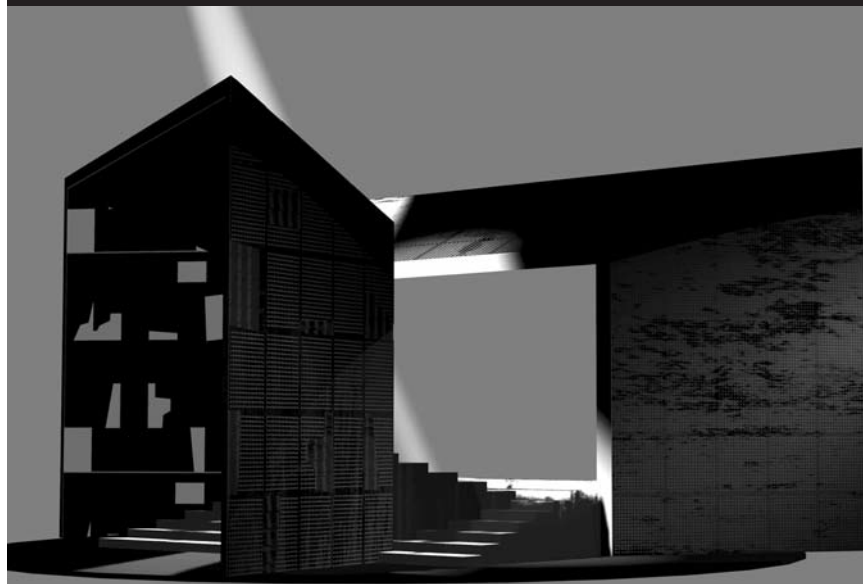
Vlasy mi věkem zešedly, ale má nenávist
je nezničitelná.

Uražená čest burcuje k pomstě.)

CARLO

Chci mít tvé ctnosti. Tobě i Bohu přísahám,
že budu následovat tvoje činy.

Karlu Velikému budiž sláva a čest!

Scénický návrh Jaroslava Valka (čtvrté jednání)

ČTVRTÉ JEDNÁNÍ – MASKA

První scéna

*Terasa paláce Dona Juana Aragonského v Saragoze.
Vpravo a vlevo jsou dveře do různých komnat,
v zadní části jeviště jsou mříže, jimiž je vidět
do osvětlených palácových zahrad a na část Saragozy.
Vzadu vpravo z pohledu diváka je velké schodiště
do zahrad. Ze schodiště vlevo se line
příjemná hudba k tanci.
Šlechtici, dámy, masky, pážata a komorné
se v živém hovoru vesele procházejí.*

VŠICHNI

Jak šťastně se radují ženich a nevěsta!
Budou jako květy, vyrostlé na jednom stonku.
Ustala smršť bouřlivých dnů.
Nadále jim nebesa budou přát štěstí.

Druhá scéna

*Objeví se postava v masce domina, celá v černém,
Rozhlíží se, jako by někoho netrpělivě vyhlížela.*

SBOR I

Kdo je ten, co tady krouží, celý v černém?

SBOR II

Vypadá jako přízrak, který nějaké kouzlo
vyvolal z hrobu.

SBOR I *(obklopí maskovanou postavu)*

Zdá se, že stěží skrývá hněv.

SBOR II

Má místo očí žhnoucí uhlíky.

VŠICHNI

Ať odejde! Pryč od spokojených lidí,
které svým vzhledem rozesmutnil.

*(Maskovaná postava učiní několik výhrůžných
a hněvivých pohybů a pak se vymaní
zvědavým očím všech tím, že sejde do zahrad.)*

Třetí scéna

Z tanečního sálu přicházejí další maskované postavy.

VŠICHNI

Jen radost, jen veselí ať tady všude zní,
Všechna ústa ať projevují radost srdce!

Svatební zpěvy ať tu znějí,
Bůh naplnil milostné touhy.

*(Všichni odejdou, hudba k tanci utichne.
Zhasí se pochodně a vše se ponoří
do hlubokého ticha.)*

Čtvrtá scéna

*Elvira a Ernani přicházejí z tanečního sálu
a jdou z pohledu diváka doprava,
kde je svatební síň.*

ERNANI

Utichla hudba, zmizely všechny pochodně,
v tichu a tajemství si láska libuje.
Podívej, Elviro, zdá se, že samy hvězdy
šťastná svatba těší.

ELVIRA

Takhle jsem je viděla zářit ze Silvova hradu,
tehdy, když smutně jsem tě čekala
a netrpělivému srdci hodina se zdála být věčností.
Teď jsi tu konečně se mnou.

ERNANI

A navždy.

ELVIRA

Ta radost!

ERNANI

Ano, navždy tvůj...

ELVIRA a ERNANI

Až do posledního vydechnutí
jsme jedno srdce.

(V dálce se ozve troubení na lesní roh.)

ERNANI

(Boží prokletí!)

ELVIRA

Ukaž, chci vidět tvůj úsměv.

(Ozve se další troubení.)

ERNANI

(Tygr se dožaduje své oběti!)

ELVIRA *(vyděšeně)*

Proboha! Co je ti? Něco tě trápí!

ERNANI *(jako ve snách)*

Elviro, což nevidíš pekelný škleb,
který se mi ze záhrobí zuřivě posmívá?
To je ten stařec! Stařec! Podívej!

ELVIRA

Běda, ztrácíš vědomí!

(Zvuky se blíží a jsou hlasitější.)

ERNANI

(On mě chce!) Poslyš, má sladká Elviro,
teprve teď mě trápí dávná rána.
Honem běž pro nějaký lék, má milovaná.

ELVIRA

Ale ty, pane...

ERNANI

Pokud mě miluješ, jdi, pospěš si.

(Elvira jde do svatebních komnat.)

Pátá scéna

ERNANI

Teď je tu najednou ticho.

Snad se mi to jen zdálo!

Nejsem zvyklý na takové štěstí.

Zřejmě jsem v měl v podvědomí stále
někdejší úzkost. Pojdme...

(Jde za Elvrou.)

Šestá scéna

Předešlý a maskovaný Silva.

SILVA *(zastaví se na vrcholu schodiště)*

Počkej.

ERNANI *(vyděšeně)*

(To je on! Přichází mou svatbu proměnit v pohřeb.)

SILVA *(ukáže mu roh)*

Hle, tvůj slib: Až budeš chtít, aby Ernani zemřel,
stačí jediné zatroubení a stane se.

(jde k němu blíž a odmaskuje se)

Přece nejsi lhář?

ERNANI

Jen mě ještě vyslechni!

Sám jsem bloudil světem, ubohý,
od útlého věku jsem musel polykat
celý kalich hořkosti.

Ted', když mi konečně jasná nebesa přejí,
dovol mi si užít alespoň pohár lásky.

SILVA (*tvrdě mu předloží dýku a jed*)

Tady je pohár. Vyber si, ale rychle,
to ti dovolím.

ERNANI

Velký Bože!

SILVA

Když to budeš zdržovat nebo váhat...

ERNANI

Dýku a jed tady vidím!

Vévodo, duše odejde...

SILVA

Kde je španělská čest, křivopřísežníku? Lháři!

ERNANI

Dobrá, dej to sem, zemřu!

(*Chopí se dýky.*)

Sedmá scéna

Předešlí a Elvira, která přijde ze svatebních komnat.

ELVIRA (*k Ernanimu*)

Zadrž, krutý, chceš zmařit hned dva životy?

(*k Silvovi*)

Který ďábel spřádá tyhle intriky?

Sám se blížíš hrobu a chceš provést takovou pomstu!

Urychlím smrt, která tě čeká, starče!

(*Chce se na něj vrhnout, pak se zarazí.*)

Co jsem to řekla? Odpusť mi.

To ze mne promluvila úzkost.

SILVA

Zbytečně pláčeš, ženo.

Je to marné, já neodpouštím.

ERNANI

(*Zuřivost je nelítostná.*)

ELVIRA (*k Silvovi*)

Sama jsem dcerou jednoho Silvy.

Já ho miluji, váže mě k němu nerozlučné pouto.

SILVA (*vášnivě, ironicky*)

Miluješ ho! Proto zemře! Kvůli téhle lásce zemře.

ELVIRA

Pro můj hořký pláč měj s ním slitování.

ERNANI

Elviro, neplač přede mnou, musím být pevný.

ELVIRA

Slitování!

ERNANI

Trápení mé duše předčí každou bolest...

ELVIRA

Smiluj se nad ním i nade mnou.

ERNANI

Příšerná přísaha mě teď odsuzuje na smrt.

ELVIRA

Milosrdenství!

SILVA

Ne.

ERNANI

Mé štěstí bylo výsměchem osudu.

ELVIRA

Smiluj se nad ním i nade mnou.

SILVA

Zemře, kvůli téhle lásce zemře!

Zbytečně pláčeš, ženo.

Je to marné. Já neodpouštím.

Ano, kvůli téhle lásce zemře!

ERNANI

Nebesa s námi, ubohými, neměla slitování.

SILVA *(výhrůžně se k nim přiblíží)*

Stačí jediné zatroubení a Ernani ihned zemře.

ERNANI

Rozumím, ať se naplní můj neblahý osud.

(Vrazí si dýku do hrudi.)

ELVIRA

Co jsi to jen učinil, chudáčku?

Chci také zemřít! Dej mi tu dýku...

SILVA

Ne, nešťastnice, zadrž, nesmíš takhle blouznit.

ERNANI

Elviro! Elviro!

ELVIRA

Počkej na mne... Chci jít za tebou ...

ERNANI

Žij! Ukládám ti, abys mě milovala

a dál žila, drahá...

Sbohem...

ELVIRA a ERNANI

Svatební oltář byl pro nás oltářem pohřebním.

SILVA

(Démon pomsty teď může jásat.)

ERNANI

Elviro, sbohem!

ELVIRA

Počkej na mě.

SILVA

(Ať sem přijde!)

(Ernani zemře a Elvira omdlí.)

Konec opery

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Hudební ředitel opery Robert Jindra

Program připravil dramaturg opery NDM Daniel Jäger
V programu jsou použity citace z textů Jaroslava Sovinského
(www.operadream.cz),
informace z internetových zdrojů, veřejných on-line encyklopedií
a archivní dokumenty

Výtvarné zpracování programu a sazba Lubomír Šedivý
Fotografie z inscenace Martin Popelář

Tisk KARTIS+Co s.r.o.

Notový materiál k dílu – RICORDI (www.ricordi.it)

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-30-1

www.ndm.cz

Gianluca Zampieri (Ernani) a sbor opery NDM

HLAVNÍ PARTNER:

PARTNER OPERY:

MEDIÁLNÍ PARTNER OPERY:

OSTRAVA!!!

Luciano Mastro (Ernani) a sbor opery NDM

Frédérique Friess (Elvira)

Bogdan Kurowski (Don Ruy Gomez de Silva) a sbor opery NDM

Václav Živný (Jago), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva)
a sbor opery NDM

Gianluca Zampieri (Ernani)

Luciano Mastro (Ernani), Frédérique Friess (Elvira), Anna Nitrová (Giovanna), Václav Živný (Jago), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva), Aleš Jeniš (Don Carlo) a sbor opery NDM

Luciano Mastro (Ernani), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva)
a Frédérique Friess (Elvira)

Aleš Jenis (Don Carlo), Anna Nitrová (Giovanna), Frédérique Friess
(Elvira), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva)
a sbor opery NDM

Luciano Mastro (Ernani), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva)
a sbor opery NDM

Aleš Jeniš (Don Carlo)

Luciano Mastro (Ernani), Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva)
a sbor opery NDM

Martin Gurbal' (Don Ruy Gomez de Silva), Anna Nitrová (Giovanna),
Aleš Jeniš (Don Carlo), Frédérique Friess (Elvira),
Luciano Mastro (Ernani) a sbor opery NDM

Sbor opery NDM

Frédérique Friess (Elvira) a Luciano Mastro (Ernani)